

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Nummer 171
voorjaar 2025

Aves Visum

In deze Aves Visum ...

- 7 De natuur in het Rotta-gebied in 2024 - vogels
- 12 De vogelbalans per leefgebied - Sovon
- 14 Interview – In gesprek met de Mystery Man
- 16 Mooi is anders
- 19 Rotta Rangers en Kapoentjes ontdekken de natuur.
- 20 Hoe natuur en muziek met elkaar verbonden zijn
- 24 De Fakkels – Frans van Senus aan het woord . . .
- 26 Uitnodiging en Agenda Algemene Ledenvergadering 2025
- 27 Jaarverslag 2024 en Toelichting Financieel Jaarverslag 2024

Zoals jaarringen zwijgen in een boom
totdat zij, door de bijl bevrijd,
rond gaan zingen in ontwortelde tijd

Deze schijf is van een eik die van 1686 tot 2016 voor het paleis 't Loo in Apeldoorn stond. De boom heeft alle bewoners zien komen en gaan voordat hij wegens ouderdom moest worden gekapt.

En verder ...

- 4 Van het Bestuur
Van de Redactie
- 5 De heksenbezem
- 6 Column Bijdehand
Column Staatsbosbeheer
- 17 Wat opviel in onze natuurparels
- 18 Rotta Natuurwerk
- 21 Hoe schaatsenrijders zich
voortbewegen
- 22 Zo leuk is gidsen
- 23 Ruimtelijke ontwikkelingen in
de Noordrand
- 32 Mystery Bird

Voorpagina

Het is lente: doe als een tulp en
wordt vrolijk! © Arend Hoogeveen

Nieuwe fietsen ouderwetse service

www.reijneveldrijwielen.nl

RIESE & MÜLLER

Zuidplasstraat 4, Moerkapelle • 079 - 593 3388

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

Email info@rotta-natuur.nl

Website <https://www.rotta-natuur.nl>

ANBI RSIN-816580662

Iban NL60 TRIO 0254 40 52 23

KvK Haaglanden, nr. 40464998

Natuur- en Vogelwacht Rotta is een natuurbeschermingsvereniging, actief in het Recreatiegebied Rottemeren en de omliggende gemeenten Zuidplas, Lansingerland en de noordrand van Rotterdam. De vereniging heeft ten doel flora en fauna in het landschappelijk gebied in brede zin te verbeteren en te beschermen. Ook heeft de vereniging het doel om haar leden en geïnteresseerden te informeren over wat de natuur te bieden heeft. De vereniging is opgericht op 9 februari 1982.

Lidmaatschap: minimaal € 12,50 per jaar

Bestuur

Voorzitter: Peter Wienbelt - 0651 488 475

email: voorzitter@rotta-natuur.nl

Vicevoorzitter: Henk Starink - 0628 544 003

email: advies@rotta-natuur.nl

Secretaris: Arie Sonneveld - 0613 564 266

email: secretaris@rotta-natuur.nl

Penningmeester: Cor van de Lustgraaf - 0629 242 769

email: penningmeester@rotta-natuur.nl

Ledenbeheer: leden@rotta-natuur.nl

Leden:

Marijke den Oudendammer - 0628 518 105

Arend Hoogeveen - 0683 698 450

Bert van den Bulk - 0623 979 172

Vertrouwenspersoon:

Josien Hofs - 0612 134 683

Verenigingsgebouw Natuurcentrum Trefpunt Rotta

Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

010 - 521 63 34 (alleen tijdens openingstijden)

Beheerder: Ad Somers - 0639 321 113

email: trefpunt@rotta-natuur.nl

Open: donderdag 10.00 - 16.00 uur

zaterdag 13.00 - 16.00 uur (zie Nieuwsflits)

Aves Visum

Redactie: Josien Hofs, Arend Hoogeveen en Hans Soeterbroek

Redactieadres: avesvisum@rotta-natuur.nl

Aves Visum verschijnt 4 keer per jaar in maart, juni, september en december. Iedereen kan een artikel insturen. De redactie kan om moverende redenen artikelen inkorten, wijzigen of weigeren.

Druk: Editoo, Veenendaal

ROTTA ADVIES- en WERKGROEPEN

Rotta Rangers en Kapoentjes

info Rixte Boskma

jeugd@rotta-natuur.nl

Rotta Natuurwerk

Info Rien van der Vorm

natuurwerk@rotta-natuur.nl

Rotta Onderzoek en biodiversiteit

Info Maurice van Veen

onderzoek@rotta-natuur.nl

Rotta Plantenwerkgroep

info Josien Hofs

plantenwerkgroep@rotta-natuur.nl

Rotta Waterkwaliteit

info Cees van der Burg

waterkwaliteit@rotta-natuur.nl

Rotta Tuin- en Vogeladvies

Info Henk Starink

advies@rotta-natuur.nl

Expeditie Rotta

Info Peter Wienbelt

expeditie@rotta-natuur.nl

Rotta ledenavonden

Info Marcel van Veelen

ledenavond@rotta-natuur.nl

Rotta Ledenexcursies

Info Bert van den Bulk

excursies@rotta-natuur.nl

Ruimtelijke Ontwikkelingen

info Arend Hoogeveen | Arie Sonneveld

ruimte@rotta-natuur.nl

Trefpunt Vrijwilligers

Info Annet van der Kooij

trefpunt-op-zaterdag@rotta-natuur.nl

Rotta Communicatie en Website

Info Birgitte Blom

website@rotta-natuur.nl

Zie voor excursies, natuurwandelingen, activiteiten en evenementen de maandelijks per e-mail verzonden Nieuwsflits. Ook kun je daarvoor op onze website www.rotta-natuur.nl de Activiteitenagenda raadplegen.

Van het Bestuur

We zijn al op een kwart van deze eeuw, een onrustige periode op gebied van politiek, klimaat, natuurontwikkelingen, biodiversiteit, enz. Politiek gaan we hier niet bespreken. Wat betreft andere punten proberen we als Rotta ons steentje bij te dragen. In de bestuursvergadering komen die lijntjes van de verschillende facetten bij elkaar. Wat bespreken we zoal aan de bestuurstafel? Veel, toch hebben we besloten om de 6 weken te vergaderen ipv ieder maand. Vergaderen we zo efficiënt? Dat zou zo maar kunnen. De meeste bestuursleden zijn bovendien ook meerdere keren per maand voor Rotta bezig in andere werkgroepen en overlegtaken samen met andere Rottalieden.

Soms vallen er plekken open. Tot nu toe hebben we steeds nieuwe vrijwilligers kunnen vinden. Vrijwilligers erbij is sowieso fijn, bijv meer vrouwen in het bestuur, dat zou de afvaardiging meer in balans brengen.

We houden de vinger aan de pols bij gemeentelijke plannen van ruimtelijke ordening in zowel Lansingerland als Zuidplas. -Dus toch een beetje politiek-. Waar kan in de bouwplannen de natuur meer ruimte krijgen of kan er natuurinclusief gebouwd worden.

Rond de verlengde A16 gaat het er langzaam weer steeds groener uitzien. Aan Rotterdamse zijde zijn we nog in overleg over hoe het Terbregseveld aantrekkelijk groen kan worden voor omwonenden en recreanten, maar ook voor vogels en andere dieren, met ruimte voor een ecologische verbinding over de Rotte tot aan het Lage Bergse bos. We brainstormen over hoe biodiversiteit beter kan worden bevorderd in ons werkgebied. We onderzoeken of we kunnen investeren in het creëren van nieuwe stukken natuur of het ondersteunen van lopende natuurprojecten. Daarover zijn we nog niet uitgepraat, dat zijn dus terugkomende thema's.

De financiën worden natuurlijk regelmatig besproken. De communicatie onderling en naar buiten toe wordt onder de loep genomen. We zijn ook bezig met onze eigen ledenactiviteiten en werkgroepen.

De vogelcursus is weer volgeboekt. De plantengroep is actief bezig. Daar komen vast weer nieuwe tellers en/of gidzen uit voort. De expedities, de ledenexcursies en publiekswandelingen zijn erg in trek. Leuk is dat nu tijdens die wandelingen naast de aandacht voor vogels er steeds meer gelet wordt op planten, mossen en korstmossen. Dat is dan weer het resultaat van een plantenwerkgroep. Ook de ledenavonden met steeds weer interessante onderwerpen, worden goed bezocht. Wat onze werkgroepen allemaal doen, lees je in het jaarverslag in dit nummer. Gelukkig hoeven we niet al deze punten in iedere vergadering te bespreken.

Nieuwsgierig geworden? Kom luisteren en meepraten, de vergaderingen zijn openbaar. Dan kom je vast ook tot de conclusie: In alle activiteiten zijn wij een wakend oog voor veel natuurfacetten in onze regio. Dit maakt ons, bestuur en leden, een echte Natuur- en Vogelwacht. <<

Marijke den Oudendammer

Van de Redactie

Traditiegetrouw wordt het eerste nummer van een nieuw jaar in Aves Visum goeddeels bepaald door twee forse bijdragen: het overzicht van waarnemingen en het jaarverslag. Dick Hoek heeft weer heel wat uurtjes zitten puzzelen om alle waarnemingen op een rijtje te zetten en er ook nog een lezenswaardig stuk over te schrijven. Omdat er nog veel meer te melden is dan we logischerwijs kunnen plaatsen, beperken we ons in de papieren versie tot de vogels, en Dick maakt voor de website een volledig verslag van alle soorten, zodat we door de jaren heen een goed overzicht hebben van alles wat er gezien, gehoord en onderzocht is. Het materiaal blijft op de site staan en is dus altijd te raadplegen.

Ter voorbereiding van de Algemene Ledenvergadering op 25 maart kun je kennis nemen van het jaarverslag van onze vereniging, met een overzicht van activiteiten, waarbij er ook hier te veel is om op te noemen.

Intussen vinden er allerlei activiteiten en ontwikkelingen plaats waarvan we gewag maken: het gemeentelijk niveau in Zuidplas en Lansingerland, de natuurpareltjes, ontwikkelingen in de Eendragtspolder en ander nieuws.

Speciaal aandacht voor onze vaste columns, in *Bijdehand* een bijzondere oproep om mee te helpen de kennis van het gedrag van de aardhommel te verrijken, en een verslag van de speurtocht naar vleermuizen dat door boswachter Dick van Stegeren werd opgetekend uit de mond van onze 'eigen' Anton van Meurs.

De persoonlijke noot tref je aan in het interview met de man achter de vaste rubriek "Mystery bird", en uiteraard in De Fakkelt, deze keer door een van onze toegewijde natuurwerkers.

Naast de gebruikelijke vaste rubrieken zijn - ter lering ende vermaeck - ook de artikelen over het voorkomen van heksen (bezems) in ons gebied, wat muziek en natuur met elkaar hebben, in het Koornmolengat waar een vos z'n domicilie heeft en hoe leuk het gidzen bij Rotta is, lezenswaardig. Ook het nieuwe hekwerk in het plasdrasgebied in de Eendragtspolder viel ons op.

En vergeet niet, het wordt lente: doe als de tulp op het voorblad en wordt vrolijk! Veel leesplezier en geniet van al het mooie in de natuur. <<

Over onszelf: inmiddels is er een werkgroepje om te bedenken hoe de toekomst van Aves Visum er uit zou kunnen zien. Daarbij is de mening van de leden uiteraard van belang. Over niet al te lange tijd kun je een enquête tegemoet zien, als start van het gesprek. We moedigen je uiteraard van harte aan om ons van je ervaringen en ideeën te voorzien.

de HEKSENBEZEM

Een uit de hand gelopen feestje

In de herfst en de winter kan je ze goed zien in de berken: een of meerdere takken met een groot aantal kleine zijtakken: Heksenbezems. Over het ontstaan van die wildgroei en wat heksen daarmee te maken hebben gaat het volgende verhaal dat vast uit de middeleeuwen komt:

Nee, je kunt het niet aan ze ruiken, of zien of horen: heksen zien eruit als gewone vrouwen. Ze leven te midden van ons, zonder dat we het weten. En overdag gedragen ze zich ook heel gewoon. Ze zijn misschien een beetje meer op zichzelf en zullen je niet gauw op de koffie vragen, want zichzelf zijn zich er natuurlijk wel degelijk van bewust dat ze anders zijn. Hun geheim durven ze niet bekend te maken, want veel mensen zijn bang gemaakt voor heksen.

Het leven van een heks is hierdoor soms eenzaam. Daarom zoeken ze elkaar geregeld op. Om hun kruiden- en gifkennis met elkaar te delen, maar ook gewoon voor de gezelligheid. Al zijn ze anders dan gewone mensen, een heks is ook maar een mens en houdt van vertier.

Om te voorkomen dat hun geheim bekend wordt, komen ze alleen 's nachts bij elkaar, als iedereen slaapt. En voor de zekerheid doen ze dat op plekken waar niemand komt, diep in het bos. Die plekken zijn moeilijk bereikbaar, maar wat een slimme oplossing hebben ze hiervoor bedacht: vliegen! Vliegen op een bezem, de heksenbezem.

Eens, op een warme herfstnacht, werden weer enkele nieuwelingen ingewijd in de oude heksengebruiken. Na afloop was er een gezellig feestje. Iedereen keuvelde met iedereen en de zelfgebrouwen drank vloeide rijkelijk. Te rijkelijk, want bijna alle heksen werden dronken en vergaten de tijd. Een jonge heks die zwanger was en niet had gedronken zag plots de ochtend gloren en riep verschrikt: "Vlug we moeten naar huis, de zon komt op!"

De dronken heksen sprongen op de bezems en zoefden richting huis. Helaas te laat. Toen de eerste zonnestrallen over de horizon reikten, verloren ze hun toverkracht en vielen de bezems naar beneden. Midden in het bos, met als gevolg dat de bezems verstrikt raakten in de takken van de bomen. De heksen klommen naar beneden en begonnen verwoed te trekken om de bezems los te krijgen, met als gevolg dat ze alleen de bezemstelen loswrikten. De takkenbossen bleven steken tussen de boomtakken.

Er zat niets anders op dan naar huis te lopen en onderweg een smoes te verzinnen voor hun gezin waarom ze 's morgens vroeg met schrammen en bemodderde schoenen thuiskwamen...

De bezems van deze heksen hangen tot de dag van vandaag nog steeds in een aantal bomen. Deze heksenbezems doen boom noch mens kwaad, net zoals de meeste heksen geen levend wezen kwaad doen.

Heksenbezems komen vooral voor op berken, soms ook op eiken, iepen en pruimenbomen. In het Duits worden ze Mahrenest genoemd, waarbij Mare nachtelijke kwelgeest of heks betekent. Als je er een in een boom ziet lijkt het wel een vogelnestje. Van dichtbij kan je zien dat het een woekering van kleine takjes is.

In iedere boom of struik zitten "slapende knoppen", die door een stofje van de boom "slappend" worden gehouden, waardoor ze niet uitlopen. Die slapende knoppen zijn nodig als het uiteinde van een tak afbreekt, bv. bij een storm. Dan wordt de remming uitgeschakeld en groeit de knop uit tot een twijggje. De schimmel *Taphrina betulina*, stopt deze remming, waardoor enkele slapende knoppen geprikkeld worden om vele korte takjes te produceren zonder dat de tak is afgebroken: de Heksenbezem. De woekering kost de boom wel energie maar hij heeft er weinig last van. De schimmel verspreidt zich via de sapstroom door de hele boom, waardoor je in de boom vaak op meerdere plekken Heksenbezems ziet. De Heksenbezem heeft de boom nodig als voedingsbodem en is in die zin parasitair.

Vrije bewerking van een ooit gehoord sprookje © Els Baars, Natuurverhalen.nl

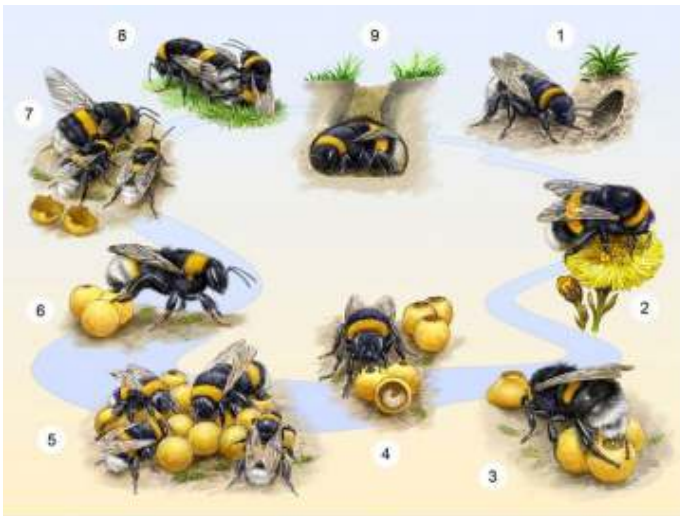
Bijdehand!

het raadsel van de overwinterende akkerhommels

De akkerhommel is een van de meest algemene hommelsoorten in Nederland die in bijna elke tuin voorkomt. Toch weten we vrijwel niets over de plekken waar de koninginnen van deze soort overwinteren, terwijl ze in vrijwel elke tuin te vinden zijn en de nesten worden ook regelmatig bij tuinwerkzaamheden gevonden. Tuinen lijken daarom een goed uitgangspunt om naar overwinteringsplekken te gaan zoeken.

Koninginnen worden niet zo vaak gezien, omdat ze meteen na de paring een plekje opzoeken om te overwinteren. Zij zijn de enige hommels die de winter overleven en die in het voorjaar nieuwe kolonies starten. In de herfst kan gedrag zoals graven, zoekend rondlopen of laag over de grond vliegen er op duiden dat de koningin op zoek is naar een overwinteringsplek. Graag willen we hier meer over weten en doen een beroep op jou.

We hopen dat we met jouw hulp en andere 'burgerwetenschappers' dit raadsel op kunnen lossen. Daarom worden de lezers van dit artikel opgeroepen om waarnemingen, zo mogelijk met foto, van overwinterende, gravende of naar overwinteringsplekken zoekende akkerhommels aan EIS Kenniscentrum Insecten door te geven. Dat kan via Waarneming.nl en door onder Activiteit 'overwinterend' aan te geven. <<

Aardhommel als voorbeeld voor levenscyclus van een sociale hommelsoort. 1. De koningin ontwaakt in het vroege voorjaar uit haar winterslaap en gaat op zoek naar een nestplek. 2. De koningin verzamelt voedsel voor haar eerste broed. 3. De koningin legt de eitjes waaruit de eerste werksters komen. 4. De eitjes zijn uitgekomen en de koningin voedt de larven. 5. De werksters van het eerste broed zijn verpopt en brengen het volgende broed groot. 6. Soms dringt een vrouwtje van de grote koekoekshommel het nest binnen en legt daar haar eitjes, de larven worden door de aardhommelwerksters grootgebracht. 7. In de zomer bereikt de kolonie het punt dat er mannetjes en nieuwe koninginnen worden geproduceerd. 8. De nieuwe koninginnen paren met mannetjes uit andere kolonies. 9. De bevruchte koningin gaat in winterslaap (Bron: Jeroen de Rond)

Meer meervleermuizen rond de Rotte

Afgelopen maand sprak ik ecooloog en Rotta-lid Anton van Meurs. Hij doet onderzoek naar vleermuizen, hij vertelde dat er steeds meer meervleermuizen worden waargenomen rondom de Rottemeren. Nederland is een belangrijke plek voor de meervleermuis en herbergt maar liefst 30% van de Europese populatie en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan het voortbestaan van deze soort. De meervleermuis heeft een spanwijdte van 20-30 cm en houdt zich het liefst op in open waterrijke omgeving met hier en daar bosschages. Veenweidegebieden zijn van oudsher de plekken waar hij zich huis voelt. Hij jaagt in een rechtlijnige vlucht vlak boven groot open water en langs oevers van plassen en meren waar hij met zijn opvallend grote voeten als het ware de insecten van het wateroppervlakte afharkt. De meervleermuis is één van de snelste vleermuizen en kan een snelheid bereiken van 35 km per uur. Jagende meervleermuizen zijn waargenomen tot wel 20 kilometer van hun verblijfplaats. Om zich te oriënteren gebruiken ze boven land boomlanen, dijken en houtwallen. Boven water doen ze dat via sloten oevers en kanalen. Tot voor kort werd de meervleermuis in Zuid-Holland vooral rond Bodegraven en de Nieuwkoopse plassen waargenomen. Maar vermoedelijk door moderne woningbouw en woningsisolatiemaatregelen lijkt hij in die omgeving steeds meer moeite te krijgen om een verblijfplaats te vinden. Want, zoals zoveel andere soorten vleermuizen vestigt hij zich graag in spouwmuren en onder dakpannen en andere spleten en hopen van huizen, bunkers en gebouwen.

In 2023 is er onder de fietsbrug over de Rotte een net gespannen waarbij meervleermuizen zijn gevangen. Die zijn vervolgens van een zendertje voorzien. Dat leverde interessante data met vluchtgegevens op, waaruit te herleiden viel welke vliegroutes, rustplaatsen en foerageergebieden de meervleermuis gebruikt. Zo bleek dat er in een woonhuis vlakbij de Molenlaan in Hilligersberg een verblijfplaats zat met 64 vrouwtjes en meer dan 30 jongen. Vanuit die verblijfplaats werden er vluchten ondernomen om te foerageren boven de Rotte en Bergse Achterplas. In het voorjaar 2024 bleek die kolonie verdwenen. In juni 2024 zijn er daarom weer enkele meervleermuizen gevangen bij de Rotte, die wederom van een zendertje werden voorzien. En wat bleek? De meervleermuizen uit Hilligersberg waren verhuisd naar Zevenhuizen, waar een groep zat van 140 vrouwtjes met circa 100 jongen..<<

De natuur in het Rotta-gebied in 2024

vogels

Dick Hoek

In ons gebied zijn het afgelopen jaar weer duizenden soorten geregistreerd door honderden waarnemers, vaak via de site rotta.waarneming.nl. Op deze site werden het afgelopen jaar in het werkgebied van Rotta 3.415 soorten (zonder exoten) ingevoerd, waarvan 216 soorten vogels en ongeveer 20 soorten exoten. Het onderstaande overzicht is aangevuld met waarnemingen van het BMP-project van Sovon en waarnemingen van de site trektellen.nl. Een deel van de waarnemingen is nog niet gevalideerd; d.w.z. dat 'deskundigen' (validatoren) de waarnemingen nog niet beoordeeld hebben op een juiste determinatie.

In dit verslag wordt alleen aandacht besteed aan vogels. Op www.rotta-natuur.nl staat het verslag van de overige groepen zoals planten, vlinders, insecten, korstmossen, enzovoort. Dit overzicht kon alleen tot stand komen dankzij de vele waarnemers die hun ervaringen wilden delen. Iedereen die dit overzicht mogelijk maakte: hartelijk dank! Ook wil ik graag Garry Bakker, Cor van de Lustgraaf, Cor Noorman en Maurice van Veen bedanken voor aanvullingen en verbeteringen.

Het afgelopen jaar was recordwarm, heel nat en somber. Van onze nationale vogel, de *grutto* vlogen er landelijk gezien weer weinig kuikens uit, naar schatting zo'n 4.000. Te weinig om de Nederlandse populatie in stand te houden. Door het intensieve agrarische gebruik zijn de overlevingskansen voor de jonge vogels klein. Maar ook in veel natuurgebieden was het aantal uitgevlogen jongen gering door het natte voorjaar (weinig actieve insecten) en waren er weinig muizen waardoor muizeneters eerder overschakelden op jonge weidevogels. Vogels blijven de populair bij onze waarnemers. Er werd één nieuwe soort voor het gebied waargenomen: de *noordse stern*.

Broedvogels

De bekende *toendrarietgans* was ook in 2024 nog steeds in de Eendragtspolder aanwezig. De vogel werd voor het eerst waargenomen op 2 augustus 2017 en was herkenbaar door een hangende (gebroken?) rechtervleugel. Vaak werd hij gezien in gezelschap van *grauwe ganzen* en *soepganzen*. In april 2023 was hij gepaard met een *grauwe gans* in gezelschap van zeven pullen. Op 16 augustus 2023 bleek de vogel, soms bijgenaamd Henk, verrassenderwijs voor het eerst weer in staat om te vliegen. Ook in 2024 bleef de vogel herkenbaar aan een wat moeizame vlucht, maar werd niet met jongen gezien. Duidelijke aanwijzingen voor broedgevallen van *bergeenden* zijn schaars. Er werden slechts twee paar met donsjongen gezien. In de Voorofsche polder en de Eendragtspolder werden gedurende het broedseizoen wel smienten gezien, maar er waren geen duidelijke aanwijzingen voor broedgevallen. Dit geldt ook voor *pijlstaarten* (met een waarneming op 1 juni in de Groenzoom) en *wintertalingen* (met waarnemingen in de Groenzoom en de Eendragtspolder). Op 20 mei werd rond de roeibaan een vrouw *krooneend* met zeven donsjongen gezien. Meldingen van territoriale *zomertalingen* kwamen uit de Groenzoom en de Eendragtspolder (rond de roeibaan en in het Plasdrasgebied).

Minstens twee paar *patrijzen* wisten jongen groot te brengen in ons gebied. Roepende *kwartels* werden gemeld uit polder De Wilde Veenen, Zuidplaspolder en Eendragtspolder West. Roepende *waterrallen* werden gedurende de broedtijd gemeld uit de noordrand van de Zevenhuizerplas, rond de roeibaan en in het Plasdrasgebied, de Groenzoom en de Wiebertjes. Op 13 mei was een baltende *kwartelkoning* kort aanwezig in Nesselande. Langduriger was deze soort in Polder de Wilde Veenen aanwezig: van 13 mei tot 30 mei werd hij gehoord en soms ook gezien. Daarna was er nog een waarneming op 22 september met een eerste-jaarsvogel in de Zuidplaspolder. Tweemaal werd een *porseleinhoen* gehoord in de Groenzoom: op 24 mei in de Bergboezem en op 3 juni in de Nieuwe Droogmaking.

Blijfster © Garry Bakker

In de Groenzoom werden minstens twee paar *stelkluten* met jongen gezien. In de Eendragtspolder waren enkele doortrekkende vogels aanwezig na het broedseizoen. Van de *kluut* werden minstens 23 nesten in de Nieuwe Droogmaking van de Groenzoom geteld. Ook waren er nog minstens twee nesten in de Zuidplaspolder - Noord op een bouwterrein. Op minstens vijf verschillende plaatsen werden er sterke aanwijzingen gevonden voor een broedgeval van *kleine plevieren*. In de meeste gevallen broedden de vogels op tijdelijk schaars begroeid terrein.

Porseleinhoen © Fred van der Poel

Het beheer van de Bergboezem is afgestemd op de weidevogels. Het waterpeil is daarom vorig jaar in de broedtijd verhoogd, maar de resultaten vielen nog tegen. In de Nieuwe Droogmaking was het broedsucces van weidevogels als *grutto*, *kievit* en *tureluur* aanmerkelijk beter. Waarom is nog niet duidelijk. Andere gebieden waar de *grutto* gebroed heeft zijn de Bergboezem, de Groenzoom, de Eendragtspolder en de Zuidplaspolder-Midden. In de Voorofsche Polder bij Waddinxveen werden op 28 maart 235 vogels geteld op een slaapplaats. Dit is de grootste groep die ons gebied is genoteerd. Andere belangrijke pleisterplaatsen zijn de Nieuwe Droogmaking met 160 vogels op 26 maart en de Bergboezem met 139 vogels op 28 maart. Een deel van deze vroege vogels behoren tot de ondersoort *islandica*, die op IJsland en in noord-Noorwegen broeden. Eerste-kalenderjaar vogels verzamelden zich in de Voorofsche Polder op 11 juli (ca. 59 vogels) en in de Nieuwe Droogmaking werden 13 jonge vogels gezien. *Kieviten* waren in de broedtijd aanwezig in 50 km-hokken; *tureluurs* in 21 km-hokken.

Visdieven hebben gebroed rond de roeibaan, op de eilandjes in de Nieuwe Droogmaking (op 24 mei 30 pullen) en op de kunstmatige eilandjes in de Klappolder-zuid en in het Plasdrasgebied. Ook werd er waarschijnlijk op daken gebroed met zes alarmerende vogels op 22 mei boven een plat dak langs de Ringdijk bij de Bergse Achterplas. Op drie plaatsen werden *kokmeeuwen* geteld: de kunstmatige eilandjes in de Klappolder-zuid telde 42 bezette nesten, op de kunstmatige eilandjes in het Plasdrasgebied waren het er 36 en op de eilandjes in de Nieuwe Droogmaking waren ruim 90 nesten bezet. De grote kolonie rond de roeibaan en de dakbroeders zijn niet geteld. *Zwartkopmeeuwen* werden wel gedurende het broedseizoen waargenomen, maar er waren geen aanwijzingen voor een broedgeval. Twee waarnemingen werden gemeld van op daken broedende *kleine mantelmeeuwen*. Op 14 juni werd een volwassen vogel met twee pullen gezien op een bedrijventerrein in Bleiswijk en op 24 juni een volwassen vogel met eveneens twee pullen langs de Ringdijk bij de Bergse Achterplas. *Van de ooievaar* werden drie bezette nesten geteld: in de Groenzoom, het Ommoordse Veld en het Plaswijkpark in Hillegersberg.

Ons gebied kent sinds jaren twee aalscholverkolonies: in het Koornmolengat en in de Plas van Poot bij Zoetermeer (65 nesten, het hoogste aantal ooit). In het Koornmolengat blijft het aantal bezette nesten dalen en was dit jaar

met 45 nesten het laagste sinds 2003. Dat lijkt de laatste jaren vooral te maken te hebben met een slechte conditie en afname van het aantal geschikte nestbomen.

Minstens vier paar *lepelaars* broedden weer in de blauwe reigerkolonie op een van de eilandjes in de Zevenhuizerplas. Het aantal territoria van *roerdampen* in ons gebied was groter dan ooit. Naar schatting waren er vijftien territoria. In en rond het Bentwoud werd het aantal op vijf geschat. Nu waren ook in de kleinere rietvelden zoals in het Hoeks moerasbosje en de Klappolder-zuid bezet. Bij het Koornmolengat werden regelmatig twee vrouwtjes *woudaap* gezien, maar het kwam niet tot een broedgeval. Dat gold ook voor de noordoever van de Zevenhuizerplas, waar een roepend mannetje weer snel vertrokken was. In de Groenzoom werd eenmaal een *woudaap* gezien. De grootste *blauwe reigerkolonie* was ook nu weer aanwezig op de eilandjes langs de westoever van de Zevenhuizerplas. Hier werden 69 nesten geteld. Andere getelde kolonies zijn Lage Bergse Bos, (op vier verschillende locaties, in totaal 17 nesten) Berkel en Rodenrijs-noord: 16 nesten, de Plas van Poot 22, Koornmolengat negen, bij de Bergboezem zes en in Hillegersberg langs de Straatweg zeven. Van de andere kolonies (o.a. in het Gouwebos) zijn geen gegevens bekend.

Het aantal territoria van *haviken* bleef gelijk aan vorig jaar: twee in het Bentwoud, net ten zuiden van het Bentwoud (Land van Belofte), op het Pekland en twee bezette nesten op de Vogeleilandjes in de Zevenhuizerplas. Een daarvan zal maar weinig regelmatige bezoekers van de Zevenhuizerplas zijn ontgaan. Er werden drie territoria van *bruine kiekendieven* vastgesteld: in het Bentwoud, het Hoge Bergse Bos en in de Eendragtspolder. *Ransuilen* werden gedurende de broedtijd in 15 km-hokken waargenomen, o.a. uit Zuidplaspolder Noord, Bentwoud, Hoge Bergse Bos, Zuidpolder van Berkel en Rodenrijs en Koornmolengat. Uit 22 km-hokken werden roepende *bosuilen* gemeld; onder meer uit het Bentwoud, Gouwebos, Lage Bergse Bos, Hoge Bergse Bos, Schiebroeksepark, Koornmolengat en rond de Zevenhuizerplas. Er zijn het afgelopen jaar meer *ijsvogels* waargenomen dan ooit. In het begin van de broedtijd (telrichtlijn Sovon 15 maart- 15 mei) werden uit 43 km-hokken ijsvogels gemeld. In 2023 waren dit slechts 23 km-hokken en dit was al het hoogste aantal sinds minstens tien jaar. Zeke-re broedgevallen vonden plaats o.a. in het Schiebroeksepark, Nieuwe Droogmaking, Benthuizer Zuidpolder en op de Vogeleilandjes in de Zevenhuizerplas. Hoeveel *boomvalken* er in ons gebied gebroed hebben is moeilijk in te schatten. Het paar in een hoogspanningsmast in de Eendragtspolder bracht een jong groot. Waarnemingen gedurende de broedtijd kunnen wijzen op een territorium rond de Bergboezem. *Baardmannen* zijn in de broedperiode slechts waargenomen in de Noordrand van de Zevenhuizerplas en in het Plasdrasgebied. Buiten de broedtijd zijn waarnemingen bekend van de eilandjes rond de roeibaan en de Klappolder-zuid.

De volgende kolonies van de *oeverwaluw* zijn doorgegeven: Zoetermeer Oosterheem: 10 bezette nesten, Nes-

sebos: 6, Vogeleilandjes: 60, Wiebertjes: 17, Boterdorpse polder west: 30 en 7. Van de *huiszwaluw* zijn 11 bezette nesten langs de van Waningstraat in Bleiswijk en 15 bezette nesten langs de Kruisweg bij Zoetermeer doorgegeven. Ook dit jaar vormden de kern van Moerkapelle en de Kruisweg weer het belangrijkste bolwerk: er werden 199 bezette nesten geteld.

Cetti's zanger was in de broedperiode in 54 km-hokken aanwezig. Belangrijke broedgebieden zijn de Noordoever Zevenhuizerplas, het Plasdrasgebied en de Groenzoom. De Wiebertjes kende maar liefst 9 territoria. In het uitgestrekte Bentwoud werden aan de rand slechts 1-2 territoria geregistreerd. In tegenstelling tot snor en sprinkhaanzanger vestigt de Cetti's zanger zich nu ook in geschikte territoria in stedelijk gebied. Zo werden in de wijk Hillegersberg-Schiebroek van Rotterdam 5-6 territoria geregistreerd. Ook zijn territoria vastgesteld op overhoeken langs spoor- en metrolijnen. De *snor* werd in de broedtijd in 18 km-hokken waargenomen met als belangrijkste gebieden de noordoever van de Zevenhuizerplas, het Plasdrasgebied, rond de roeibaan, de Voorofsche Polder en de nieuwe Droogmaking in de Groenzoom. Naar schatting waren er zo'n 20-25 territoria in ons gebied aanwezig. Snorren broeden vooral in natte rietlanden. De *sprinkhaanzanger* werd uit 15 km-hokken in de broedtijd gemeld. Het Bentwoud is het belangrijkste bolwerk. Deze soort heeft een voorkeur voor drogere omstandigheden, zoals ruigten en verruigde rietlanden.

Topper © Ria en Sjaak

Al sinds 2010 worden *boomklevers* regelmatig in het Lage Bergse Bos gezien. De laatste jaren is dit de enige plek in ons gebied waar ze broeden. In de periode 2012- 2021 waren ze ook in het Gouwebos broedvogel. Ogenschijnlijk vormen nu nog zowel het Gouwebos als b.v. de Bleiswijkse Zoom geschikt broedgebied, maar buiten het Lage Bergse Bos blijft de *boomklever* een schaarse, onregelmatig voorkomende soort. Van de *grauwe vliegenvanger* zijn uit de broedperiode slechts twee waarnemingen bekend, van de Vogeleilandjes in de Zevenhuizerplas. De soort is ook als doortrekker schaars, al vindt veel van deze trek 's nachts plaats. Het Bentwoud blijft het belangrijkste bolwerk voor de *nachtegaal*. Op meer dan tien verschillende plaatsen werden meerdere keren zingende vogels gehoord. In de Bleiswijkse Zoom werden twee territoria vastgesteld.

Ook voor de *roodborsttapuit* vormt het Bentwoud het belangrijkste bolwerk, waar de soort gedurende de broedtijd werd waargenomen in 15 km-hokken. Daarnaast zijn territoria vastgesteld in de Schiebroekse Polder en de aangrenzende Zuidpolder, in de terreinen die in

beheer zijn bij Natuurmonumenten. Eenmalig zijn zingende vogels waargenomen in het Ommoordse Veld, de Voorofsche polder en het Hoge Bergse Bos.

Ringmussen werden gedurende de broedtijd in 14 km-hokken waargenomen. In 2020 waren er nog waarnemingen in de broedtijd uit 29 km-hokken, maar de kans is groot dat de soort is onderteld. Op 20 en 21 april en op 7 en 22 mei werd op dezelfde plaats in de polder Achterof ten zuiden van het Bentwoud een baltzende *graspieper* waargenomen. Het enige gebied waar *appelvinken* regelmatig in de broedtijd zijn gezien is het Bentwoud. Alle andere waarnemingen in de broedtijd betreffen overvliegende vogels.

Boomklever © Maurice van Veen

Winter- en trekvogels, dwaalgasten.

Solitaire *rotganzen* werden gezien van 6 januari tot 7 april in de Bergboezem. *Wilde zwanen* vlogen in een groep van maar liefst 52 vogels boven de Bergboezem noordoostwaarts op 12 februari. Twee juveniele vogels verbleven vanaf 17 november tot 2025 in de Eendragtspolder. *Kleine zwanen* werden uitsluitend overvliegend waargenomen, in januari en november. *Witoogenden* verbleven van 24 oktober tot 15 december in het Bentwoud (een juveniel vrouwtje) en op 27 oktober en verschillende dagen in december in het Plasdrasgebied (een adult mannetje). Op drie plaatsen werden *toppers* gezien: in de Nieuwe Droogmaking op 27 januari, van 6 februari tot 4 maart in Waddinxveen - Triangel e.o. en in het Plasdrasgebied op 2 februari, 1 december en 27 december. *Brilduikers* waren te zien op de Zevenhuizerplas, rond de roeibaan, de Rottmeren, de Bergsche plassen en het Plasdrasgebied. Een man *middelste zaagbek* werd 3-4 januari rond de roeibaan en twee vrouwen werden van 21- 25 januari vooral op de Zevenhuizerplas gezien. Ook was hier op 29 maart nog een vrouw aanwezig.

Tussen 8 en 12 maart vlogen meerdere groepen *kraanvogels* over naar hun broedgebieden in het noordoosten. De grootste groep telde 31 vogels en werd op 9 maart gezien.

Op de roeibaan was van 27 januari tot 7 februari een *kuifduiker*. Op 18 november werd er weer een gezien. Op de Zevenhuizerplas werd een *kuifduiker* op 9 februari en 29 maart opgemerkt. *Geoorde futen* waren talrijker en langduriger aanwezig. Van 4 januari tot 26 mei werden er maximaal zes waargenomen op de Zevenhuizerplas, langs de roeibaan, in het Plasdrasgebied en de Nieuwe

Droogmaking. Daarna waren er waarnemingen op 21 juli, 6 augustus en 19 september. Van 4 oktober tot het einde van het jaar waren er maximaal zes vogels aanwezig op die plaatsen.

Een *zwarte ibis* overleefde de jaarwisseling en werd nog tot 8 januari gezien in de Eendragtspolder. Op 25 juli was een exemplaar kortstondig aanwezig rond de roeibaan. Op 31 augustus streek een groep van 8 vogels neer bij de roeibaan, waarna zeven vogels vertrokken en al een half uur later werden opgemerkt bij Numansdorp. De achterblijvende vogel werd al snel vergezeld door een tweede exemplaar en het duo bleef in de Eendragtspolder en bij de Zevenhuizerplas tot 8 oktober. Regelmatig werden op verschillende plaatsen *koereigers* gezien. Tussen 20 maart en 22 december werden elke maand meerdere *purperreigers* gezien, het merendeel op doortrek. Aan het einde van het jaar was er nog steeds een juveniele vogel aanwezig in de Eendragtspolder.

Tussen 20 april en 4 oktober waren er acht meldingen van *zilverplevieren*, vaak overvliegende vogels. In de Eendragtspolder (rond de roeibaan en in het Plasdrasgedeelte) werden ook enkele vogels aan de grond gezien.

Op de trektelpost Schravenwildertpad werd op 28 augustus een zuidwaarts vliegende *morinelplevier* gehoord en gezien, de enige waarneming van het dit jaar. De zeer zeldzame *poelsnip* verbleef in een braak liggend veldje in de Zuidplaspolder-Noord op 15-16 september en verblijdde een groot aantal waarnemers. Van deze broedvogel uit onder andere Oost-Polen en Noorwegen is uit ons gebied één eerdere, onzekere waarneming bekend van 5-6 april 2010 uit Bergschenhoek.

Het voorkomen van *steenlopers* is in ons land vrijwel beperkt tot zoute en brakke gebieden. Toch is de soort in ons gebied een bijna jaarlijkse, zeldzame doortrekker. Op 1 september zat er één langs de roeibaan, gevolgd door een groepje van vijf de volgende dag. *Kanoeten* werden langs de roeibaan gezien op 25 juli, 6 en 28 september. *Kleine strandlopers* waren talrijker: de eerste uit de Bergboezem was op 17 maart, de laatste op 25 september langs de roeibaan. Daarnaast werd deze soort gezien in de Voorofsche polder (Waddinxveen), de Voorofsche Polder (Berkel en Rodenrijs) en in het Plasdrasgebied.

In de Nieuwe Droogmaking was de vanouds bekende slaapplek van *wulpen* van januari tot maart en van augustus tot het einde van het jaar in gebruik. In februari werd een maximum van 550 vogels geteld.

De onvolwassen *grote burgemeester* was nog tot 25 januari op de Zevenhuizerplas aanwezig. De vogel werd voor het eerst gezien op 15 december 2023. *Dwergmeeuwen* werden waargenomen van 17 maart tot 27 augustus met als maximum 9 vogels op 20 april rond de roeibaan. Voor ons gebied was de *noordse stern* de enige nieuwe soort dit jaar. De vogel in adult zomerkleed werd van 20 tot 24 april gezien langs de roeibaan. Maximaal twee *witwangsterns* in zomerkleed waren op verschillende momenten van 20 juli tot 11 augustus aanwezig op en rond de roeibaan. Ook in de Nieuwe Droogmaking in de Groenzoom was op 20 juli een vogel kort aanwezig. Een

record aantal *zwarte sterns* lieten zich zowel op de voorjaars- als najaarstrek zien. De eerste werd gemeld op 7 april; de laatste op 6 september. De vogels foeraerden voornamelijk op de Rottemeren en op en rond de roeibaan. Op 3 mei werd een maximum aantal van 48 ex. bereikt.

Een *steppiekiekendief* vloog op 2 mei over de telpost Schravenwildertpad bij Waddinxveen naar het zuidwesten. Op 25 mei werd aan de rand van de Bergboezem een zuidwaarts vliegende *grijze kiekendief* waargenomen. Driemaal werd afgelopen jaar een *rode wouw* gezien: op 11 februari boven de Zuidplaspolder, op 9 maart bij Moerkapelle en op 18 april boven Schiebroek. Er waren drie waarnemingen van overvliegende *zwarte wouwen*: op 27 april boven Waddinxveen en het Bentwoud, op 30

Roerdomp © Lien van Gaal

april boven de Rottemeren en op 12 mei boven weer boven het Bentwoud. Sinds 2016 worden er jaarlijks *zeearenden* gezien. Het afgelopen jaar vlogen er twaalfmaal een tot twee zeearenden over. Op 10 april zelfs drie tegelijkertijd. In het Plasdrasgebied waren in de eerste twee weken van het jaar twee *velduilen* aanwezig. Later waren er nog waarnemingen in februari en maart uit het zelfde gebied. Ook elders werd af en toe een *velduil* gezien, o.a. in het Bentwoud. Minstens één *bijeneter* werd overvliegend waargenomen op 30 mei ten zuiden van het Bentwoud. Naast twee onzekere waarnemingen is er een zekere waarneming op 8 september van de *roodpootvalk*, boven Waddinxveen oostwaarts vliegend. Op verschillende plaatsen werden *smellekens* gezien, in twee perioden: van 7 januari tot 12 april en van 31 augustus tot 30 december. Het gehele jaar door werden *slechtvalken* gezien, maar er waren geen aanwijzingen voor broeden in ons gebied.

Van 28 april tot 26 mei werden vijfmaal *wielewalen* gezien en gehoord. Er waren geen aanwijzingen voor een broedgeval. In de Hennipgaarde werd op 5 oktober een *klapekster* waargenomen en gefotografeerd. Op 31 mei was een *grijze klauwier* aanwezig in de Nieuwe Droogmaking. In het Bentwoud werd een vrouwtje gezien op 7 juni. Van 6 tot 10 april foeraerden *roeken* (met een maximum van tien) in de Eendragtspolder-West. Daarna werden nog enkele overvliegende vogels gezien op verschillende plaatsen tot 7 mei.

Er was dit jaar slechts één zekere waarneming van een

zwarte mees (doortrekker in ons gebied) op 21 oktober langs de A20, bij de Gouwe. Een onbevestigde waarneming van 7 mei (zonder nadere details) kwam uit Schiebroek. De soort gaat als broedvogel in naaldbossen al tientallen jaren achteruit en wordt ook in ons gebied steeds minder gezien. Hier waren er in 2012 nog 40 waarnemingen van 138 vogels. Baardmannetjes broeden al jaren in de rietvelden langs de noordoever van de Zevenhuizerplas en in de aangrenzende Eendragtspolder. Daarbuiten worden ze zelden gezien: in het afgelopen jaar was er slechts een waarneming van twee vogels op 28 december uit de Klappolder-zuid.

Van 20 januari tot 13 maart was een groep van maximaal veertien *boomleeuweriken* aanwezig op een braak liggend terrein in Waddinxveen. In het najaar werden vanaf 3 oktober tot 3 november vrijwel uitsluitend overvliegende vogels waargenomen. Van 24 september tot 24 oktober werden er weer op verschillende plaatsen *bladkoningen* waargenomen. Een zeer zeldzame *bruine boszanger* was kort ter plaatse bij de Bergboezem op 10 oktober.

Eerste-kalenderjaar *waterrietzangers* waren op 2 en 15 augustus aanwezig in het Plasdrasgebied. Sinds 2018 is deze soort een jaarlijks terugkerende doortrekker, vrijwel altijd in augustus en vrijwel altijd in het in het Plasdrasgebied, waarbij een toegenomen waarnemersinspanning om de soort te vinden ongetwijfeld een rol speelt. Het is een van de meest bedreigde zangvogels van Europa. De eerste zingende *grote karekiet* was vanaf 2 mei aanwezig langs de Lange Vaart en bleef nog tot in juni op verschillende plaatsen hier en langs de Rotte. Een ongepaarde vogel zong langdurig van 4 mei tot 29 juni op verschillende plaatsen in de Groenzoom. Op 5 mei werden twee zingende vogels op korte afstand van elkaar gehoord en gezien. Een andere zingende, solitaire vogel zat enkele dagen in het Plasdrasgebied. *Grote lijsters* werden in het voor- en najaar gezien, van 8 tot 14 maart en van 15 september tot 10 november. Tijdens de voorjaarsstrek werden van 4 tot 30 april *beflijsters* op verschillende plaatsen gezien, vooral in het Bentwoud. De najaarsstrek

Velduil © Stefan van de Langeberg

was zoals gewoonlijk minder zichtbaar: in totaal werden zes vogels waargenomen, op 15 en 18 oktober en 3 november.

In het voorjaar werden tweemaal *bonte vliegenvangers* gezien: op 30 april in Waddinxveen en op 4 mei een zingende vogel in het Bentwoud. In het najaar waren er aanmerkelijk meer meldingen: van 12 augustus tot 20 september: het ging om zeker dertien vogels.

Er was een melding van twee *grote piepers* op 24 september uit de Nieuwe Droogmaking. *Boompiepers* worden vooral op voor- en najaarsstrek waargenomen. De eerste werd op 6 april op de trektelpost Schravenwildertpad gezien, de laatste passeerde op 12 oktober. *Oeverpiepers* zijn echte kustvogels en regelmatig te zien op strekdammen e.d. In het binnenland zijn ze schaars en vaak moeilijk van andere piepersoorten te onderscheiden. Afgelopen jaar werd een onmiskenbare oeverpieper gezien en gefotografeerd. De vogel was van 19- 21 maart aanwezig rond de roeibaan. In het najaar werden enkele onzekere oeverpiepers gezien.

Goudvinken werden slechts eenmaal gezien: op 16 oktober vlogen boven de Groenzoom twee vogels zuidwestwaarts. Op 26 oktober vlogen twee *kruisbekken* zuidwestwaarts boven het Bentwoud. *Europese kanaries* waren aanwezig in de Zuidplaspolder-Noord op een braak liggend terrein, met een maximum van drie tot 6 maart. Op 11 april werd nog een overvliegende vogel op de trektelpost Schravenwildertpad gehoord. *Ijsgorzen* werden op 15 oktober en 3 november op twee plaatsen gehoord in groepjes overvliegende *veldleeuweriken*. <<

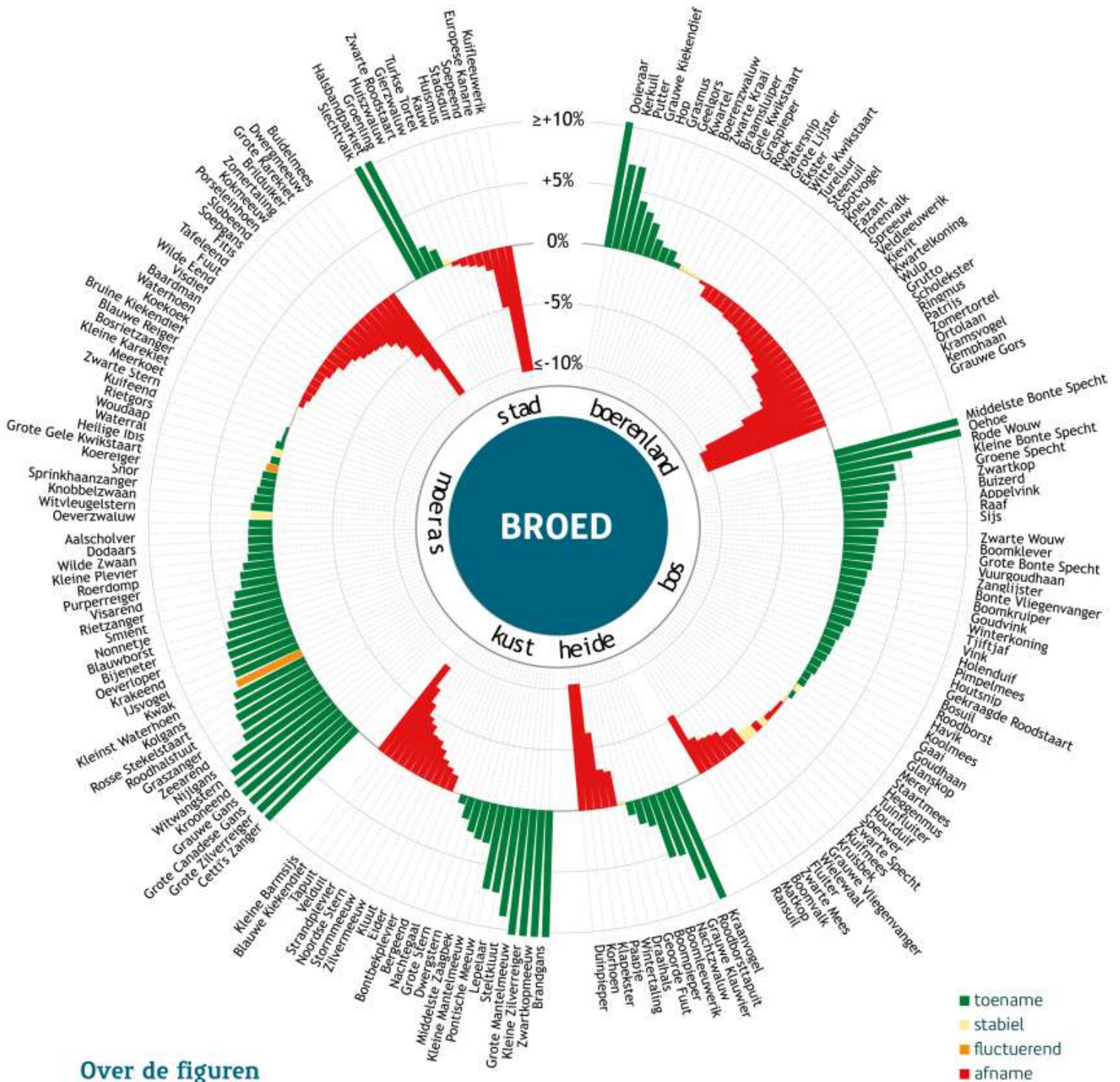

In de Vogelbalans zet Sovon jaarlijks de belangrijkste actuele ontwikkelingen op een rij. Ook de waarnemingen door Rotta-vrijwilligers die zijn ingevoerd in waarneming.nl zijn hierin verwerkt.

Welke soorten nemen toe en welke zijn steeds minder te zien? Dankzij meer dan 50 jaar tellingen en onderzoek van vele vrijwilligers en professionals kunnen we uitspraken doen over de trends van 200 soorten broedvogels en 204 doortrekkende en overwinterende vogelsoorten. Ook de oorzaken achter deze veranderingen worden toegelicht. In de editie van 2024 staat een aantal opvallende en actuele ontwikkelingen centraal. In bossen vallen de grote verschillen op tussen de trends van broedvogels van loof- of naaldbomen. Niet alleen geschikt habitat is van belang, maar ook weersomstandigheden spelen een rol. Op de volgende twee pagina's zie je in één (misschien in twee) oogopslag de balans in de Nederlandse vogelwereld. Op www.sovon.nl kun je gratis de gehele Vogelbalans downloaden. >>

De balans p

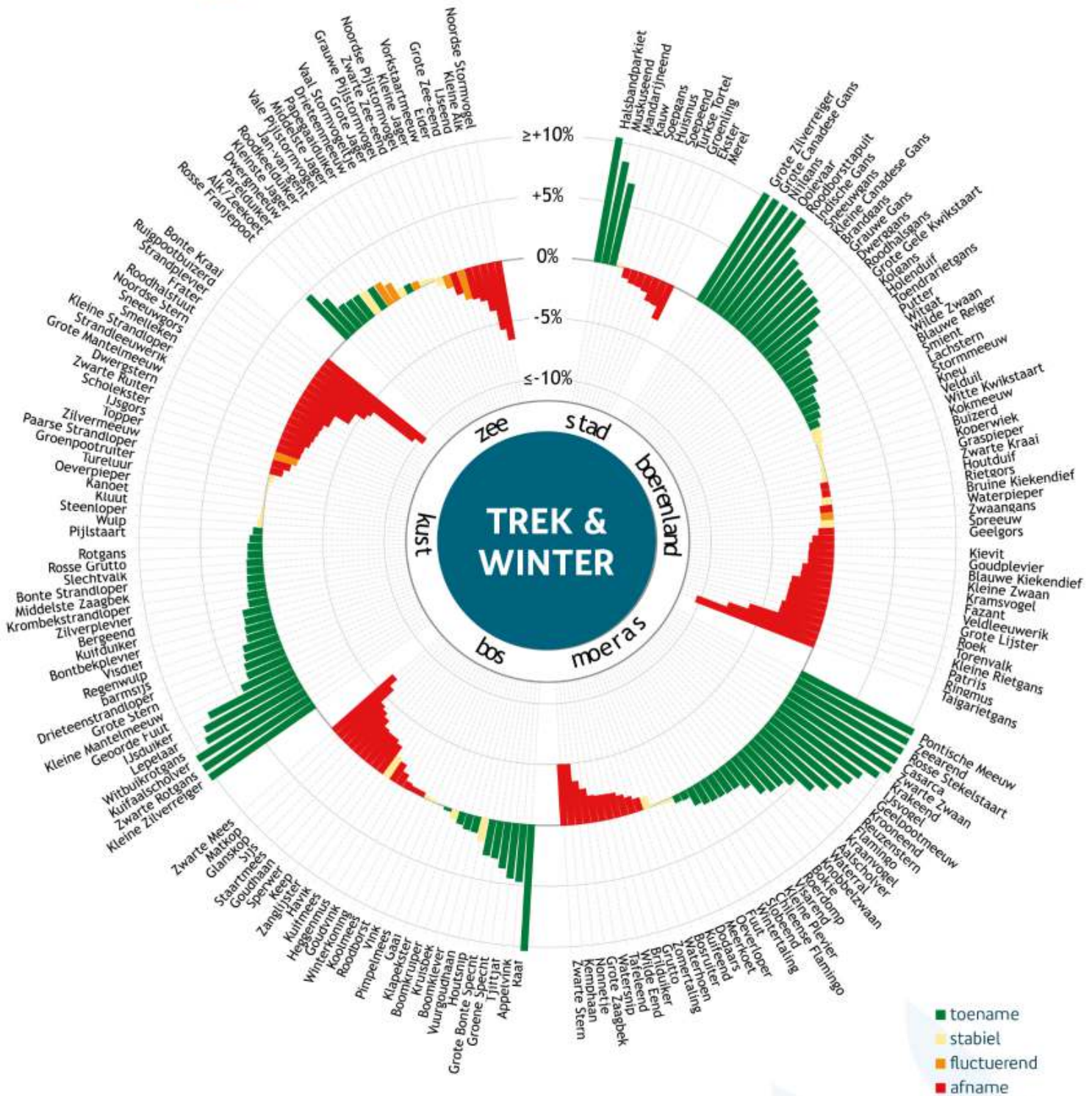
Over de figuren

Aantalsontwikkelingen per soort zoals vastgesteld met de landelijke vogelmeetnetten van Sovon en CBS (Netwerk Ecologische Monitoring). Trends van de broedvogels (links) lopen hier vanaf 1990 en komen uit het Meetnet Broedvogels. De trends van doortrekkers en wintergasten (rechts) lopen vanaf het seizoen 1980/81 en komen uit het Meetnet Watervogels, Meetnet Slaapplaatsen en Punt Transect Tellingenproject (PTT). De soorten zijn gegroepeerd naar hun belangrijkste leefgebied. Generalisten zijn arbitrair aan één leefgebied toegekend. Trends

zijn gerangschikt van sterke toename (groen) tot sterke afname (rood). De hoogte van de balkjes is een maat voor de sterkte van de gemiddelde jaarlijkse aantalsverandering. Een waarde van bijvoorbeeld -5% betekent een afname van bijna 80% over 30 jaar. Veranderingen groter dan 10% per jaar zijn omwille van de leesbaarheid afgetopt. Bij de niet-significante trends wordt onderscheid gemaakt tussen stabiele aantallen (geel) en fluctuerende aantallen (oranje).

er leefgebied

Meer weten?

Bekijk onze online vogelinformatie:

- > per soort, landelijk, per provincie, per Natura 2000-gebied: stats.sovon.nl
- > per soort, verspreiding: vogelatlas.nl
- > monitoringrapporten: stats.sovon.nl/pub
- > meedoen aan telprojecten: sovon.nl/tellen

Bron: Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS, provincies)

Interview

In gesprek met de Mystery Man

Over barmsijzen en ander gevogelte

Josien Hof's

Heb jij dat ook, als de Aves Visum op de mat valt, eerst even op de achterkant kijken wat Chris van Rijswijk deze keer voor ons bedacht heeft? Het is je misschien niet opgevallen, maar afgelopen nummer werd zijn 150ste Mystery Bird geplaatst, dat betekent omgerekend dat hij dit al 20 jaar voor ons doet, en de enige van alle schrijvers die we nooit hoeven te vragen. Hoog tijd om hem eens wat nader te spreken.

Uiteraard is Chris niet voor iedereen een mystery man, zeker degenen die de Rotta vogelcursus gevolgd hebben waren al deelgenoot van zijn uitgebreide vogelkennis.

Met enige trots vertelt hij dat er al meer dan 100 soorten zijn privé-domein hebben bezocht.

Chris vertelt: "ik ben geboren en getogen in Overschie, en in ons gezin was er veel belangstelling voor de natuur. Mijn vader is een echte vogelaar, dus dat kregen we van huis uit mee. Dat enthousiasme is nooit meer overgegaan. We gingen met het gezin ook geregeld naar het vogeleiland bij uitstek, Texel. We hadden met z'n allen, vier broers, één kijker, dus dat was op je beurt wachten, en dan was de vogel soms net weg. Als familie gaan we daar nog steeds elk voorjaar naar toe, inmiddels gewapend met meer en betere apparatuur".

Chris heeft al heel wat vogelreizen achter de rug, onder andere naar Siberië waar hij met eigen ogen het ontdooien zag van de permafrost, als symptoom van de klimaatverandering die zich in ongekend hoog tempo voltrekt. De methaangassen die daarbij vrij komen dragen weer bij aan verder opwarming. De ontwikkelingen zijn verontrustend, tegelijk kunnen we ons ook altijd weer verheugen in de herstelkracht van de natuur, aldus Chris.

De onvolprezen Eendragtspolder

De meeste tijd brengt hij overigens

door in het Rottemereengebied. Bij voorkeur in zijn eentje, 's morgens heel vroeg voor werktijd, of bij het vallen van de avond. Behalve als vogelaar is Chris bekend als begenadigd natuurfotograaf, met heel veel geduld. "Ik fotografeer graag bij ochtendlicht, bijvoorbeeld de rietgors in de Eendragtspolder of langs de Zevenhuizerplas met tegenlicht. Dat is zo geweldig mooi om te doen. Ik volg zo'n soort graag over langere tijd, je leert hun gedrag dan echt goed kennen. Ik heb de Eendragtspolder natuurlijk helemaal zien ontstaan en ontwikkelen tot het prachtige vogelrijke gebied dat het nu is, en het trekt zelfs nationaal belangstelling.. Toen de makers van het tv-programma Baardmannetjes opnames kwamen maken van de woudaap, destijds in het verdronken populierenbosje bij de Zevenhuizerplas, heb ik hen daarin begeleid, erg leuk. De woudaap is een zeldzame kleine reigersoort, die een beschermde status heeft (rode lijst), en het is fantastisch om die in ons eigen gebied waar te nemen. Om voor te zijn dat er horden fotografen op af komen, maken we niet bekend waar ze zitten. Het is begrijpelijk dat mensen ze willen fotograferen, maar je wilt ze door overmatige belangstelling niet verstoren of wegjagen".

witstuitbarmsijs in Groenland © Chris van Rijswijk

Enthousiaste vogelaars maken elkaar uiteraard attent op bijzonderheden in het gebied, meestal via app-groepen. Zo is de verschijning van een tweetal wilde zwanen deze winter al meerdere malen vastgelegd. Dat geldt ook voor de zwarte ibis in de herfst van 2024, evenmin een gebruikelijke passant.

Een favoriet: de barmsijs

Chris heeft bij al die vogelrijkdom ook zijn voorkeuren, zo laat hij weten in de presentaties die hij voor organisaties soms houdt. Hij is een kleurrijk verteller bleek onlangs weer voor een volle zaal in Ommoord, en voor Rotta heeft hij eveneens ledenavonden verzorgd. Hij vertelt daar over zijn vele vogelreizen, dichtbij en veraf, met anekdotes en aandacht voor zijn favorieten. Dat zijn eigenlijk nooit exotische soorten, maar juist wat je in je eigen omgeving aan kunt treffen, zoals de barmsijs. Die heeft hij zowel dichtbij huis als in het hoge noorden

van Europa intensief gevolgd en gefotografeerd. De witte aalscholver van zomer 2024 was uiteraard een curiositeit. Het dier, wellicht door de pigmentafwijking leucisme wit, heeft het naar alle waarschijnlijk niet gered. Na wat wanhopig gefladder rond het Koornmolengat is hij nergens meer aangetroffen.

Na lang in Ommoord gewoond te hebben heeft Chris sinds enkele jaren, op een steenworp van de Zevenhuizerplas, een huis met een tuin, die hij heeft omgetoverd tot een vogelparadijs. Met enige trots vertelt hij dat er al meer dan 100 soorten zijn privé domein hebben bezocht. Uiteraard komen daar, behalve een vogelvriendelijke beplanting, wel wat lokmiddelen als voedertafels aan te pas.

Heeft hij nog wel tijd om te werken? "Eigenlijk niet", lacht hij, "maar ik heb als sociaal werker een leuke baan, waar ik op de fiets naar toe kan, en

waarbij ik aardig wat vrije tijd overhoud". Hij is niet zozeer een werknemer met hobby's, maar een vogelaar/fotograaf die er een baan bij heeft.

Chris is al 27 jaar lid van Rotta, en voelt zich nog steeds helemaal thuis bij de vereniging, waar, zo ervaart hij, ieder zichzelf kan zijn, of je nu in de natuur wil verdiepen of vooral heel praktisch de handen uit de mouwen steekt, er is voor iedereen wel plek. Zijn kennis is inmiddels onuitputtelijk, waar we bijvoorbeeld bij de vogelcursus, maar ook bij andere gelegenheden, weer van profiteren. Hoe groter onze kennis, hoe beter we in staat zijn te beheren en te beschermen. Je kunt je (vogel)hart ophalen met zijn foto's en verhalen op www.birdshooting.nl, een prachtige website die begint met, hoe kan het anders, de barmsijs. <<

rietgors in de Rottemeren © Chris van Rijswijk

Van diverse kanten werd me gevraagd wat die lelijke hekwerken daar doen in de Eendragtspolder, dus ben ik maar eens gaan kijken.

Inderdaad, mooi is anders. Maar er is heel wat overleg en discussie aan de plaatsing van deze zogenoemde schapenrasters voorafgegaan. De signalen over verstoring van onder andere hazen en vogels en hun nesten werden aanvankelijk door sommige hondenbezitters die er hun huisdier los laten rennen niet herkend. Onderzoek door Staatsbosbeheer leverde meer informatie op over daadwerkelijke verstoringen.

Uit dit onderzoek en ook uit de resultaten van vogeltellingen door Rotta bleek dat in de delen die sinds enkele jaren in het broedseizoen waren afgesloten, het broedsucces aanmerkelijk toenam. Er broeden hier vogels die we graag in de polder zien, en die belangrijk zijn voor de biodiversiteit. De veldleeuwerik, waarmee het al niet goed gaat in Nederland, is er een graag geziene gast. Verder broedt er een bruine kiekendief, en diverse riet-, stelt- en watervogels. Daar willen we zuinig op zijn, en dat verdraagt geen verstoring. Zelfs een enkele hond kan in zijn enthousiasme het broedsel van meerdere vogels al verstoren. Ook de haas is een beschermde soort, die kan met een 'leger vol jonge hazen' geen kant op.

In het Rottemeregebied geldt op een aantal uitzonde-

ringen na, zoals de Wiebertjes, het Nessebos, de Hennipgaarde en enkele stukken van het Hoge en Lage Bergse Bos, geen hondenverbod. In de gebieden waar honden wel zijn toegestaan, is er geen aanlijnplicht. Wel worden in het broedseizoen stukken soms afgesloten en staan er borden en banners om mensen te vragen hun hond in die periode aangelijnd te houden. Helaas voldoen niet alle hondenbezitters aan dat verzoek, waardoor er verstoring van broedende vogels of zogende dieren door de loslopende hond kan plaatsvinden.

En tja, dan krijg je een hek om de honden uit het veld te houden, want er kan toch ook niet permanent een BOA rondlopen. Overigens zijn er voor wandelaars zonder hond overstapjes gemaakt, want het Recreatieschap Rottemeren heeft besloten dat alle gebieden in principe toegankelijk moeten blijven, op een enkele uitzonderingen na zoals bijvoorbeeld in het broedseizoen.

Rondom het plasdrasgebied blijft in de Eendragtspolder nog genoeg plaats over om met je huisdier te wandelen en kunnen de honden bijvoorbeeld vrijuit rondrennen op de grasvelden (ook wel bekend als de commerciële eilandjes) bij de parkeerplaats met de uitkijktoren. <<

Wat opviel in onze natuurparels

Wederom was het in het Korenmolengat raak voor de lens van de cameral van Klaas Verschoor. De daar levende vos liet zich frontaal vereeuwigen, hoewel hij dat zelf waarschijnlijk niet in de gaten had: zo sluw was hij dus nou ook weer niet!

De foto is de natuur van alledag: met z'n bek vol laat de vos zien dat hij druk is met zijn voortbestaan, terwijl de prooi zich niet meer bewust is dat hij niet meer leeft. Laat de camera er voorlopig maar staan, Klaas!

De vos (*Vulpes vulpes*) - ook wel gewone of rode vos genoemd - is een hondachtige. De vacht is over het algemeen roodbruin. De puntige rechtopstaande oren zijn aan de achterzijde zwart, evenals de 'sokken'. Sommige dieren hebben een witte staartpunt en de bovenlip is wit, evenals de bef. In de paartijd heeft het vrouwtje, de **moervos**, een roze glans over de vacht aan de onderzijde. De dikke, ruige staart is zo'n 32 tot 48 cm lang die hij ook gebuikt als kussentje bij het slapen. Z'n schouderhoogte is 35 tot 40 cm en hij weegt zes tot tien kilo, soms wat zwaarder. Hij kan hard rennen, tot zeker zestig kilometer per uur en hij kan ook heel goed zwemmen.

Elke dag moet een vos ongeveer vijfhonderd gram voedsel eten. Vossen jagen solitair, meestal 's nachts en in de schemering, maar in onverstoorde gebieden jaagt hij liever overdag. Hij eet bijna alles, meestal niet al te grote prooidieren, zoals grote kevers, muizen, konijnen, hazen, vogels en eieren. Ook is hij gek op vruchten en bessen (vooral bramen). De vos negeert kikkers en padden en vindt mollen en spitsmuizen niet lekker. Een vos doodt soms meer dan hij nodig heeft. Voedselresten worden begraven en later weer opgezocht.

De vos leeft meestal in een groep van zo'n zes dieren. Naast een dominante *rekel* en *moervos* zijn er vaak meerdere moervossen, waarschijnlijk uit vorige worpen. Rekels worden, zodra ze volwassen zijn, uit de groep verjaagd. Het territorium van de vos kan tot zo'n 12 km² groot zijn, al naargelang het voedselaanbod, veilige nestplaatsen en dergelijke. Het biotoop wordt afgebakend met geursporen, voornamelijk urine en uitwerpselen, die worden geplaatst op duidelijk zichtbare en ruikbare plaatsen, maar vooral op vaak gebruikte plekken.

De vos kan ten minste 28 verschillende geluiden voortbrengen en kent ook een groot aantal houdingen om mee te communiceren. Onderdanige vossen houden bijvoorbeeld de oren naar achter, de bek lichtelijk open met opgetrokken lippen en kwispelen bochtig met hun staart. Agressieve vossen plaatsen de oren zijdelings en houden de bek wagenwijd open.

Vossen leven in een hol. De gang naar het hol heeft een diameter van ongeveer 20 cm. Meestal gebruiken alleen drachtige vrouwtjes het hol. Buiten het voortplantingsseizoen verblijft de vos overdag meestal op beschutte plaatsen. Vossen zijn vaak monogaam. De paartijd is in de winter, wanneer de vrouwtjes slechts één tot zes dagen vruchtbaar zijn en mannetjes op hun vruchtbaarst zijn. De jongen worden na een draagtijd van 51 tot 56 dagen in de lente (tussen maart en mei) geboren. Een worp telt meestal 4 tot 6 welpen. Bij de geboorte zijn de jongen blind en doof en wegen ze ongeveer 100 gram. De eerste twee tot drie weken zijn de jongen volledig afhankelijk van hun moeder. De vader en de helpers brengen de eerste dagen voedsel voor de moeder; nadat de jongen gespeend zijn, helpt ook de moeder mee.

Na elf tot veertien dagen gaan de ogen open. De eerste maand zijn de ogen blauw van kleur, maar later worden ze bruin. Als de welpen vier weken oud zijn, groeien de neus en oren snel en komt er een rossige glans over de vacht. Ze eten rond deze tijd ook hun eerste vaste voedsel. Na zes maanden zijn jonge vossen op het oog niet meer te onderscheiden van volwassen dieren. Tegen de herfst zijn de jongen volwassen en gaan ze een eigen territorium zoeken. Na tien maanden zijn ze geslachtsrijp.

Vossen kunnen zo'n tien jaar oud worden. De meeste vossen worden echter niet ouder dan drie jaar. Ziekte is de voornaamste doodsoorzaak, zoals bijvoorbeeld schurft, hondsdolheid, maar eisen het verkeer en de jacht hun tol. <<

Rotta natuurwerk

Rien van der Vorm

Wilgen zijn er in veel soorten en maten, zoals de bekende knotwilg, overigens geen soort maar een boomvorm die ontstaat na jarenlang de takken afzagen. Meestal worden snel groeiende soorten als schiet- en kraakwilg gebruikt. Soms ook soorten met rode en gele twijgen afkomstig uit de griendcultuur, die gebruikt werden als vlechtwerk voor de mandenmakers.

Door regelmatig de uitlopers - tenen - af te zagen vormt zich de knot waar deze soorten hun naam aan te danken hebben, niet meer dan een verdikking van takken die steeds groeit en op den duur ook gaat rotten. Hierdoor ontstaan er holtes die in trek zijn bij vogels om te broeden en ook insecten maken gebruik van dit rottingsproces: een leefwereld op zich.

Wilgen zijn tweehuizig, aparte mannen en vrouwen bomen. De mannen bloeien overvloedig waar insecten vroeg in het voorjaar hun voedsel halen om in leven te blijven. In de Wiebertjes leven de zandbijen daar vooral van de dan bloeiende katjeswilgen. Opvallend vind ik het dat verreweg de meeste knotwilgen niet bloeien, althans niet opvallend. Op het Land van Belofte hebben we speciaal voor de bijen takken van een mannelijke bitterwilg in de grond gestoken, deze wilg bloeit vroeg in het jaar uitbundig met grote katjes.

Maar als knotboom zijn ze niet zo geschikt, de vorm is niet mooi en er breken makkelijk takken af. De jonge takken zijn vroeg in het jaar mooi purper gekleurd en als enige wilg hebben ze een okergele binnen schil, heel opvallend.

Een andere vorm van wilgengroei noemen we hakhout. Ook hier worden de takken periodiek afgezaagd, nu laag ongeveer op kniehoogte. Voor hakhout worden meer soorten gebruikt, bewust of spontane opslag en hierbij heb je meer kans op bloeiende soorten met katjes en het kleuren van de takken. Door geregeld te zagen ontstaat er een aparte biotoop waar licht en schaduw voor diversiteit zorgen, we vinden in dit soort plekken in februari altijd de prachtige rode bekerzwammen. In het Koornmolengat en de Wiebertjes werken wij aan dit beheer, ook is er afgelopen weken in een groot hakhoutbosje nabij de Pekhuisbrug gewerkt.

rode bekerzwam © Piet Bak

Het mooiste wilgenhakhout vinden we in de Hennipgaarde in de Eendragts[polder]. Daar is een echt griendje aangeplant met meer dan twintig soorten en kleuren. Ieder jaar wordt een deel gezaagd. Door gebrek aan voldoende vrijwilligers uit Zevenhuizen, hebben de vrouwen en mannen van Rotta Natuurwerk zich garant gesteld voor het beheer, overigens wel met een financiële vergoeding, wij zijn wel goed maar niet gek! <<

Griendje in de Hennipgaarde in het vroege voorjaar

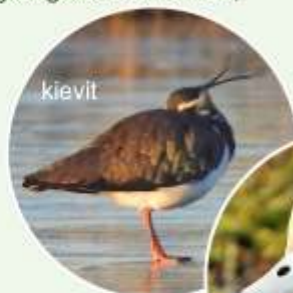

Rotta Rangers en Kapoentjes

Ontdekkende natuur

Wat we hebben gedaan

Op 11 januari hebben we spontaan een 'vroeg vogels-excursie' in de Groenzoom georganiseerd. Rixte en Meindert Boskma gingen op 11 januari 's morgens vroeg - een berekoude ochtend - lekker warm ingepakt met 5 enthousiaste Rotta Rangers daar op zoek naar vogels. Verrekijkers mee en ook konden de Rangers door een telescoop kijken om de vogels die verder weg waren, van dichtbij te bewonderen. We hebben veel verschillende vogels gezien: smienten, kieviten, wulpen, pijlstaarten en zelfs een nonnetje.

kievit

wulpen

smient

pijlstaart

nonnetje

Wat we gaan doen

Op 7 mei gaan de Kapoentjes en op 14 mei de Rangers weer op slootjessafari in de buurt van Trefpunt van Rotta, altijd weer een spannende excursie. Niet alleen wat je in de sloot aan beestjes en kriebeltjes kunt vinden, maar ook om geen natte voeten te krijgen!

En wist je dat roodborstjes...

- uit Nederland in de herfst naar het zuiden trekken en die uit Scandinavie en Rusland juist naar ons land omdat het hier minder koud is dan daar;
- in de lente allemaal weer naar hun 'eigen' land vliegen;
- vaak op kerstkaarten staan omdat vroeger ook de Engelse postbodes rode uniformen droegen, die werden in die tijd dan ook Robins (Engels voor roodborsten) genoemd;
- ondanks dat ze er schattig uitzien helemaal niet zo aardig zijn, en als hun getsjilp niet helpt ze zelfs met elkaar in gevecht gaan om hun territorium te verdedigen;
- het hele jaar door mooi zingen en dat mannetjes en vrouwtjes er hetzelfde uitzien;
- spinnen, slakken en insecten eten en in de winter vooral wormen, fruit en bessen;
- mannetjes ook helpen met het voeren van hun jongen.

Foto's Rixte en Thyrsa Boskma en Fien Witkamp

Kijk ook op de website www.rotta-natuur.nl wanneer er weer een excursie is van de Rangers of Kapoentjes! Ga je net naar de basisschool, kom dan eens gezellig met je vader, moeder, opa of oma naar de Kapoentjes in het Trefpunt. Je bent van harte welkom!

Tijdens onze nieuwjaarsreceptie op 18 januari dit jaar, heb ik tijdens mijn praatje iets verteld over mijn liefde voor natuur én voor muziek.

Natuur en klassieke muziek zijn twee prachtige aspecten van het leven die vaak met elkaar verweven zijn. De natuur heeft door de eeuwen heen talloze componisten geïnspireerd, en klassieke muziek heeft op zijn beurt de schoonheid en sereniteit van de natuur weten te vangen en over te brengen.

De natuur biedt een onuitputtelijke bron van inspiratie voor componisten. Denk bijvoorbeeld aan de Vier Jaargetijden van Antonio Vivaldi, waarin hij de verschillende seizoenen muzikaal tot leven brengt. Elk deel van deze compositie schildert een levendig beeld van de natuur, van de bloeiende lente tot de ijzige winter. Vivaldi gebruikte muzikale technieken om de geluiden van de natuur na te bootsen, zoals het zingen van vogels, het ruisen van bladeren en het donderen van stormen.

Het eerste stuk dat ik liet horen was "the Lark ascending" ofwel "de opstijgende leeuwerik". Geschreven in 1912 door de Engelse componist Ralph Vaughan Williams. Waarschijnlijk heb je niet veel moeite om de leeuwerik te herkennen als je naar dit stuk luistert.

Na een terugblik op 2024, tijd voor *Ludwig van Beethoven*, een andere grootheid in de klassieke muziek. Ook hij vond veel inspiratie in de natuur. Zijn Zesde Symfonie, ook wel de Pastorale Symfonie genoemd, is een ode aan het platteland en de rustgevendende kracht van de natuur. Beethoven bracht veel tijd door in de natuur en geloofde dat het een helende werking had op de geest.

Ik liet een kort fragment horen uit het einde van het tweede deel "Szene am Bach". Je hoort in dit stukje eerst de nachtegaal, dan de kwartel en daarna de koekoek. Verderop in de symfonie hoor je regen, donder en bliksem.

In de vooruitblik op 2025 heb ik vooral stilgestaan bij een aantal van onze activiteiten en dan vooral bij het feit dat niets vanzelf gebeurt. Er zijn altijd vrijwilligers die zorgen voor een mooie excursie, activiteiten voor de jeugd, Aves Visum, de website en noem maar op. Er klonk terecht een welgemeend applaus voor alle vrijwilligers, waarbij de meesten ook een beetje voor zichzelf klaptten want bijna iedereen in de zaal doet wel iets voor Rotta.

In het laatste stuk muziek ontwaakt volgens componist Gustav Mahler de natuur. In de eerste minuten van zijn 1e symfonie geen melodie maar alleen klanken. De hoge ijle aanhoudende toon verbeeldt de opkomende zon. - Verder hoor je misschien wel wat gerommel en geroezemoes van mensen in het dorp en militaire muziek. (Mahler woonde in zijn jeugd in de buurt van een kazerne). Daarna hoor je de koekoek.

Zonsondergang boven de Kralingse Plas en de koekoek

Twee dingen kloppen hier niet helemaal. De foto van de Kralingse Plas heb ik kort voor de nieuwjaarsreceptie genomen. Je ziet hier de zonsondergang, dus geen zonsopkomst die hoort bij de ontwakende natuur. En de echte vogelaar hoort dat de roep van deze koekoek niet helemaal klopt. De tweede noot (de tweede "koek" zeg maar) is 1 noot te laag ten opzichte van de echte roep van de koekoek. Mahler weet dat natuurlijk ook wel maar doet dit omdat dat het dan beter past in de harmonie van het stuk.

In conclusie, de relatie tussen natuur en klassieke muziek

is diep en wederzijds verrijkend. De natuur biedt eindeloze inspiratie voor componisten, terwijl klassieke muziek de schoonheid en sereniteit van de natuur kan vastleggen en overbrengen. Samen kunnen ze ons helpen om de wereld om ons heen beter te waarderen en te beschermen.

Je kunt uiteraard alle muziek nog eens op je gemak beluisteren op bijvoorbeeld Spotify of YouTube. Williams en de 6e van Beethoven zijn goed toegankelijk. Mahler is misschien wat complexere muziek, je moet er misschien wat aan wennen maar deze 1e symfonie is het beluisteren meer dan waard. <<

Toen ik dit stukje ging schrijven had Microsoft voor mij de nacht daarvoor de nieuwe versie "365 Copilot" geïnstalleerd. In het Word-programma zit een AI-functie. Dat wilde ik wel eens uitproberen. Alle *cursieve tekst* is door AI gegenereerd en dat alleen op de steekwoorden "natuur en klassieke muziek". Best knap maar lang niet zo knap als échte creatieve geesten zoals eerdergenoemde componisten en vele anderen.

*Hoor,
ritmische klanken in de natuur
iedere soort een eigen toonaard
als melodieuze strofen in muziek
unieke aria's in bonte klankkleuren
meerstemmige a capella samenzang
verstrooid in een akoestisch landschap
hoor . . . !*

AHNADU

Zo leuk is gidsen!

Rotta-excursies zijn populair

Josien Hof's

Door Rotta worden door het jaar heen heel wat groepen bij wandelingen begeleid. Niet alleen in het Koornmolengat en bij onze andere excursies en expedities, maar ook op verzoek van derden. En dat is heel leuk om te doen. Het plezier begint al bij het zogenaamde voor-lopen om te kijken waar je bij stil zou kunnen staan. We kunnen echter niet aan alle verzoeken voldoen, dat vraagt om afwegingen.

We hebben dankzij Hans Sanders een rol kunnen spelen bij het ontwikkelen van een plan om het noordelijke deel van het Schiebroekse Park aan te passen. Enerzijds aan de nieuwe situatie die is ontstaan door de nieuwe A16-A13 verbinding, anderzijds door maatregelen om de biodiversiteit te verbeteren. We spraken af dat Rotta wandelingen ging organiseren. Een bericht in de wijkkrant zorgde voor zo'n 45 deelnemers, verspreid over twee zaterdagen. Wat zo leuk is, is dat je mensen die veel vaker in het park komen dan jij, toch met nieuwe ogen kunt laten kijken. Bijvoorbeeld door mensen opmerkzaam te maken voor hoogteverschillen, de betekenis van water voor de diversiteit van de begroeiing, de rol van de grote grazers, hoe de vlermuizen een nieuwe route kunnen vinden naar de Rodenrijse polders, hoe dood hout het park levend houdt, etc. Het park staat bekend om de vogelrijkdom, menig wandelaar heeft er al eens een ijsvogel gespot.

Een andere leuke ervaring was met het jaarlijkse uitstapje van de vrijwilligers van de Unie van Vrijwilligers Rotterdam (UVV), vanaf de parkeerplaats bij restaurant Pannekoek, een goed uur langs de Zevenhuizerplas. Hoewel het weinig opzienbarend lijkt is er toch veel te vertellen over het ontstaan van het gebied, hoe natuur en recreatie per definitie op gespannen voet met elkaar staan, en tegelijk hoe natuurlijke ontwikkelingen altijd weer voor verrassingen zorgen. De verschijning van de

zwarte ibis is er een van, maar ook het moerassige stukje waar nooit iemand komt en dat huisvesting biedt aan vogels en planten waar niemand ooit aan gedacht had.

Een wandeling kan nooit zonder ook stil te staan bij wat de natuur bedreigt door menselijk handelen, zoals gif en een overmaat aan stikstof. Tegelijk is er altijd verwondering over de onverwachte dingen in de natuur, het begin en het einde van elk buiten zijn. De bemossing van populieren, een torenvalk die een muisje verschalkt, het pad door het rietveld dat alleen buiten het broedseizoen open is en waar planten spontaan een plekje vinden.

Hoe wordt je gids? Het IVN biedt cursussen aan, en soms rol je er in. Ik was al zo vaak mee geweest naar het Koornmolengat dat Cor (van de Lustgraaf) vond dat ik maar eens moest gaan gidsen, en daar kreeg ik aardigheid in. Je hoeft echt niet overal antwoord op te hebben is mijn ervaring, enthousiasme is minstens zo belangrijk. Enige voorbereiding helpt uiteraard wel. Als je denkt dat het wat voor je is, meld je dan gerust bij Cor, of loop een keer mee om de kunst af te kijken. En uiteraard is een ervaring altijd leuk om in Aves Visum te delen.

Wil je een excursie aanvragen? Dat kan ook bij info@rotta-natuur.nl. In principe wordt er een (bescheiden) vergoeding gevraagd t.b.v. de vereniging. <<

Rotta gidsen wijzen op onopvallendheden die je anders mogelijk over het hoofd had gezien

Ruimtelijke Ontwikkelingen in de Noordrand

Jaap van Lien

Er waren een paar lastige onderwerpen die in de laatste maanden van het vorige jaar echt aandacht vroegen. Gelukkig ook een paar positieve. Hierbij een update!

Berkel Westpolder/Molenstomp Lies Frankenweg

In de vorige AV heb ik gemeld dat wij met omwonenden en andere betrokkenen, in overleg met de gemeente, probeerden om een goede oplossing te vinden voor het inpassen van dit oude en groene stukje van Berkel. Er zijn meerdere bijeenkomsten geweest waar ideeën geopperd konden worden om verder te komen. Voor ons was daarbij leidend dat de groene steilrand, die als ecologische verbinding tussen de twee delen van de wijk ligt, niet doorbroken zou worden door langs het water een paar huizen te bouwen. Overeenstemming kwam er niet echt, ook niet omdat er heel wat omwonenden zijn die daar helemaal geen huizen willen zien. Er ligt nu een plan dat o.a. wel veel groen toont maar niet duidelijk maakt wie er voor de instandhouding van dat groen gaat zorgen. Bewoners of de gemeente? Ook de Commissie Ruimte van de gemeenteraad heeft er zich over gebogen. Diverse betrokkenen hebben daarbij ingesproken zonder dat dit tot concrete toezeggingen leidde. Er wordt dus nog wel even over doorgesproken.

Windmolens: waar zetten we ze neer

Er moet een plek gevonden worden voor een of meer windmolens in Lansingerland. Dat blijft heel lastig, temeer omdat de gemeenteraad in grote meerderheid faliekant tegen is. De provincie is van plan een MER procedure te starten om de verschillende locaties te toetsen. Er was een voorlichtingsavond gehouden, een brochure verspreid en er kon ook schriftelijk gereageerd worden. De Vereniging Vrienden van het Bentwoud (VVvB) ging ons voor met een vurig pleidooi tegen plaatsing in Kruisweg-Oost (Rottezoom). Omdat daarnaast door de provincie ook de Noordpolder in Berkel wordt genoemd en ook wij uiteraard de Rottezoom mooi willen houden, hebben wij eveneens een zienswijze bij de provincie gedeponneerd. Wij hebben ons daarin aangesloten bij het pleidooi van de VVvB, maar tegelijkertijd onze bezwaren duidelijk gemaakt tegen plaatsing van een windmolen langs de Landscheiding in de Noordpolder van Berkel. Op beide plaatsen zou er een belangrijke ecologische verbinding aangetast worden. Dat allemaal in een gemeente waar ook nog op grote schaal gebouwd moet worden. Opvallend is in alle plannen, uitspraken en wensen, dat er nauwelijks sprake is van aandacht voor de leefomgeving van mensen, flora en fauna. Clichématig wordt het wel genoemd maar veel passie spreekt er niet uit!

Wilderszijde/Bergschenhoek

Onlangs werd er in de Commissie Ruimte gesproken over een voornemen van het college van Lansingerland om in de bouwlocatie Wilderszijde meer huizen te gaan bouwen: 3000 i.p.v. 2600. Vooral appartementen. Voor ons be-

langrijk hoe dat zou moeten, : minder groen bijvoorbeeld? Dat is niet geopperd, niet door het college en ook niet door de partijen. De hoogte in is het voornemen en inperking van parkeerruimte. Dat laatste met als voorwaarde dat er een goede busverbinding door de wijk komt. Daarmee is de groene inrichting, die van Wilderszijde juist een hele mooie wijk moet maken, niet aangetast.

Ontwikkelingen in Park de Polder/Bergschenhoek

Wij hebben vorig jaar een plan ingediend bij de gemeente om het uiteinde van het park, tegen ons stukje natuur aan, mooier te gaan maken met meer mogelijkheden voor natuurontwikkeling. Veel meer struiken in een grote variatie en enkele poelen. Er doorheen een struin pad dat een rondwandeling mogelijk maakt. We zijn ook al een hele tijd bezig om, door achterstallig onderhoud weg te werken, ons plan alvast voor te bereiden. Kort geleden kregen wij de bevestiging dat ons idee door de gemeente was overgenomen. Binnenkort wordt er verder overlegd met de betreffende afdeling over de uitvoering van het plan. Echt een succes: hulde aan collega Henk Starink die ons plan heeft ontworpen en in een aantrekkelijke brochure aan de gemeente heeft aangeboden! Bovendien geeft het handen en voeten aan het voornemen van ons bestuur om als vereniging meer natuurontwikkeling zelf ter hand te nemen!

Park de Polder © Jaap van Lien

Triangel Park/Bergschenhoek

Nog een positieve ontwikkeling. Eind november vorig jaar arriveerde de inrichtingsvisie voor het Triangel Park. De gemeente geeft daarin aan hoe het open gebied tussen de N209 en de Bergweg-Zuid ingericht gaat worden. Het gebied wordt doorsneden door de nieuwe snelweg maar de ontwikkeling van de ruimte aan beide zijden ervan, wordt in dit plan meegenomen. Samen met Natuurmonumenten hebben wij het college van de gemeente gecompliceerd met deze visie en hen een voorspoedige realisatie van dit veelbelovende plan toegewenst. <<

DE FAKKEL

Een Rotta-lid verhaalt over een persoonlijke ervaring in de natuur en wat dat bij hem of haar heeft losgemaakt. De fakkel wordt steeds aan een ander lid overgedragen die ons in de volgende Aves Visum zijn of haar (natuur) roerselen mee laat beleven.

*Frans van Senus
aan het woord . . .*

Hallo allemaal,

Ik ben Frans van Senus, geboren in het jaar 1956 te Amersfoort. Alwaar ik niets meer van weet, want al heel gauw zijn we verhuisd naar Leiden. Daar studeerde mijn vader voor huisarts, en later voor oogarts wat hij uiteindelijk is geworden. Mijn zus Astrid werd in Leiden geboren en rond 1962 verhuisden we naar Rotterdam waar mijn tweede zusje geboren werd.

In Rotterdam heb ik de lagere school en de middelbare school met nogal veel moeite doorlopen. Ik schreef linkshandig en dat mocht in die tijd beslist niet. We woonden met het gezin aan de Straatweg en we gingen toen vaak op bezoek bij mijn grootouders die aan de Strekkade woonden. We konden daar naar hartelust buiten spelen, in bomen klimmen en met bootjes varen. Nadat mijn grootouders waren overleden, ben ik daar begin jaren 70 met ons gezin gaan wonen. Ik geniet er dagelijks van deze mooie plek.

Ik kon gelijk lekker aan de slag bij de Werkgroep natuur

Daar leerde ik ook mijn buurman, een beroepsvisser, kennen met wie ik vele jaren op pad ben geweest. Hij zette palingfuiken in Bergse en Kralingse plas en rookte zijn vangst vaak op zijn eigen terrein. Daar kon ik dan ook vaak van meegenieten. Maar goed, ik ben na mijn schooltijd eerst nog wat gaan werken op verschillende postkamers om de kost verdienen. Daarna werd ik opgeroepen voor militaire dienst. In mijn dienstitijd heb ik drie maanden kennis opgedaan als pontenier en ook met de technieken van de waterzuivering kennis gemaakt. Iets wat ik bij Rotta in de water management groep weer tegenkwam. Na deze opleiding ben ik naar de Nederlandse militaire basis in Seedorf (Duitsland) afgereisd om die kennis in praktijk te brengen.

Toen de dienstitijd was afgelopen ben ik bij een project van de gemeente Rotterdam als hovenier gaan werken. Na afloop van dit project werd ik aangesteld als hovenier bij de begraafplaats Hofwijk aan de Delftweg in Rotterdam. Dat vond ik leuk werk omdat ik veel in de buitenlucht bezig was. Na enkele jaren als hovenier ben ik aan het werk gegaan als steenhouwer, waar ik me vooral bezighield met het restaureren en onderhouden van grafmonumenten.

Ook koffie is belangrijk bij het natuurwerk

Zwoegen met leemzand voor de nestgangen in de oeverwaluwand © Klaas Verschoor

bediende in de aula gaan werken in het crematorium van Hofwijk. In het begin vond ik het erg moeilijk om zoveel verdrietige mensen te ontmoeten, maar na een tijdje gaf het ook veel voldoening toen ik merkte dat ik door deze mensen te ondersteunen veel kon betekenen in de voor hen moeilijke tijd. Ik heb daar met veel fijne collega's samengewerkt.

Helaas maakte de Corona-tijd daar een abrupt einde aan en ben ik op 64-jarige leeftijd met pensioen gegaan. Dit was mede ingegeven omdat ik steeds meer voor mijn moeder moest zorgen die inmiddels in de 90 was. Na haar overlijden viel ik in een diep gat. Gelukkig bracht mijn zus Astrid mij in contact met Rotta waar ik in een warm nest terecht kwam. Ik kon gelijk lekker aan de slag bij de werkgroep voor natuuronderhoud. Eerst nog wat voorzichtig, maar al gauw voelde ik me helemaal thuis bij deze bijzondere mensen. Zij laten iedereen op alle fronten in hun eigen waarde, iets wat ik in mijn jeugd nog wel eens heb gemist.

Hier bij Rotta kan en mag ik dingen doen waar ik goed in ben, zoals meehelpen met snoeien van bramen, het harken van riet en helpen met het uitgraven van de reuzenberenklauwen. Dat is hard werken, maar wat zijn we met zijn allen geweldig goed en gezellig bezig. Verder doe ik veel werk rondom het Trefpunt waar ik de dames help in de tuin, gasten ontvangen en koffie schenk.

Op een dag werd er gereorganiseerd en werden de functies veranderd. Dat betekende dat ik ook als grafdelver moest gaan werken. Toen ik daarbij een ernstig ongeluk kreeg, kon ik gedurende lange tijd niet werken en heb ik een jaar thuis gerevalideerd. Eenmaal weer aan het werk moest ik lichter werk gaan doen en ben ik als

En natuurlijk heb ik ook nog andere hobby's zoals vissen, badminton en klussen aan het huis. Maar hier bij Rotta voel ik mij helemaal thuis en op mijn gemak en voor dit warme nest ben ik erg dankbaar! <<

Ik geef de Fakkelt door aan Annemarie Meems

Hoe beweegt een schaatsenrijder zich voort?

Het schaatsenrijdertje is met voorsprong de bekendste 'schaatser' uit onze natuur. Als een echte Messias schrijdt hij waardig over het wateroppervlak en slaagt hij er bovendien in om tegelijk prooien te vangen en leeg te zuigen. Maar hoe klaart hij dat klusje eigenlijk?

Hoe hij dat flikt is eigenlijk niet zo ingewikkeld. Het heeft alles te maken met de oppervlaktespanning van het water. Aan de onderkant van de pootjes van de schaatsenrijder zitten hele kleine haartjes, voorzien van nog kleinere groeffjes. Daartussenin ontstaan ontelbaar veel minuscule luchtbelletjes, die voorkomen dat het insect natte voeten krijgt. Zo drijft de schaatsenrijder dus eigenlijk op lucht en niet op water!

Lang was men er van overtuigd dat de schaatsenrijder zich met het middelste paar van zijn zes poten voortstuwt, zoals met een roeispaan. Alleen toonden berekeningen aan dat zeker de jonge, kleinere dieren niet voldoende impuls kunnen opwekken om genoeg rimpeling in het wateroppervlak teweeg te brengen om zich voort te bewegen. Bij heel specifiek onderzoek werd duidelijk dat er dieper in het water kleine wervelingen of draaikolkjes te zien zijn. Deze onderwaterwervels zijn in staat een veel grotere impuls te geven dan de zachte rimpelingen aan de oppervlakte, zodat ook de tragere jongen van de schaatsenrijder kunnen meesurfen met hun ouders. <<

Bron: www.onzenatuur.be

Uitnodiging

Algemene Ledenvergadering 2025

Het bestuur van Natuur- en Vogelwacht Rotta nodigt je van harte uit voor de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. De vergadering op dinsdag 25 maart a.s. start om 20:00 uur in het Trefpunt, Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek.

AGENDA

1. **Opening en vaststellen van de agenda**
2. **Vaststellen verslag van de ALV van 26 maart 2024**
Op verzoek ondertekent een van de aanwezige leden het verslag.
3. **Financiën**
 - **Verslag kascontrolecommissie**
De kascommissie werd het afgelopen jaar gevormd door John Mackay en Kees van Heijningen.
 - **Jaarrekening 2024**
Penningmeester Cor van de Lustgraaf licht de financiën toe en beantwoordt eventuele vragen > Goedkeuring jaarrekening door ALV.
 - **Voorstel kascontrolecommissie om decharge te verlenen aan het bestuur**
Hiermee wordt het bestuur ontslagen van aansprakelijkheid t.a.v. het afgelopen jaar.
 - **Begroting 2025**
*Presentatie door de penningmeester > Goedkeuring begroting door ALV.
Ondertekening door de penningmeester, voorzitter en secretaris.*
 - **Contributie 2026**
Voorstel van de penningmeester.
 - **Benoeming nieuwe Kascontrolecommissie**
Het bestuur vraagt 2 van de aanwezige leden om de kascontrolecommissie te vormen die in 2025 de boekhouding over dit jaar gaan controleren.
4. **Bestuursverkiezing**
Henk Starink is aftredend. Het bestuur draagt Marcel Heikens voor als nieuw bestuurslid. Marcel draait al een jaartje mee in het bestuur. Leden kunnen, conform artikel 11.3 van het huishoudelijk reglement, kandidaten voorstellen.
5. **Bekendmaking Goudhaantje van het jaar en benoeming Lid van Verdienste**
6. **Stand van zaken investering biodiversiteit**
7. **Jaarverslag 2024**
Dit verslag is samen met de werkgroepen tot stand gekomen en wordt tijdens de vergadering verder toegelicht.
8. **Wijziging Huishoudelijk Reglement**
Rondvraag
9. **Sluiting**

Na de pauze nemen Cor en Riekje van de Lustgraaf ons met beelden en verhalen mee naar het hoge noorden.

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Jaarverslag 2024

Er hebben dit jaar weer veel activiteiten plaatsgevonden, die gewaardeerd werden door zowel leden als andere geïnteresseerde deelnemers. Het ledenbestand groeit nog steeds en het Trefpunt wordt nog steeds mooier. Kortom, we zijn een actieve, enthousiaste vereniging, waarvan ook het komende jaar weer veel te verwachten is.

Bestuur

We starten 2024 met een goed bezochte en gezellige nieuwjaarsreceptie. De proza-creativiteit van de Rotta-leden kent een hoog niveau. Ter plekke worden fraaie limericks bedacht en voorgedragen. Tijdens de Algemene Ledenvergadering in maart, wordt Bert van den Bulk gekozen als nieuw bestuurslid en Arend Hoogeveen wordt herkozen. Het bestuur is blij met deze (her)benoemingen. Tijdens dezelfde vergadering wordt Klaas Verschoor in het zonnetje gezet als Goudhaantje van het Jaar!

Rotta is een stabiele vereniging met zeer zelfstandige werkgroepen, maar toch spelen er telkens voldoende zaken om 10 boeiende bestuursvergaderingen te hebben. De bestuursvergaderingen zijn openbaar, dus schuif gerust een keer aan. De data staan in de agenda op onze website.

Expeditie Rotta

Op de 2e zaterdag van de maand van 10:00 - 12:00 is Expeditie Rotta inmiddels een vaste waarde op de activiteitenkalender van onze vereniging. Het kernteam weet ook in 2024 een interessant en gevarieerd programma aan te bieden waarbij elke maand een ander natuurthema

De es onder de loep

aan de orde komt of een bijzonder gebied wordt bezocht. Alle Expedities vinden in onze directe omgeving plaats. Een mooi Expeditie-voorbeeld is de ontdekkingstocht in het hartje van Rotterdam waar we op zoek gaan naar muur- en kadeplanten. Dankzij de zeer kundige ogen van roerganger Dick Hoek, vinden we maar liefst 60 verschillende soorten planten. Houd de Nieuwsflits in de gaten voor de komende Expeditie. Je hoeft echt geen grote kenner te zijn om mee te wandelen; je bent altijd van harte welkom.

Ledenavonden

Het nieuwe jaar begonnen we in januari bij ons uitgangspunt: de natuur in het Rotta gebied. Dick Hoek hield een lezing aan de hand van het recente rapport dat hij over ons gebied gemaakt heeft. In februari maakten we een tijdreis langs de Rotte met Jurrien Moree van de afdeling archeologie van de gemeente Rotterdam. Hij heeft opgravingen gedaan heeft ter hoogte van de tunnel onder de Rotte> Hij nam ons mee in zijn opgedane ervaringen. De ALV van maart liep uit op een fictieve wandeling door de Natuurtuin Zoetermeer (gelegen in het Westerpark) Henk Lubberding gidste ons door de tuin, die de leden zelf 45 jaar geleden hebben aangelegd, gebaseerd op de verschillende landschapstypen in het gebied. In april kwam de eigen Rotta werkgroep waterkwaliteit aan het woord. Al jaren doen zij onderzoek naar de waterkwaliteit (o.a. in het kassengebied en de Groenzoom) en zijn daarover in contact met de verantwoordelijke waterschappen. Elk werkgroep lid vertelde over zijn activiteiten en de problemen waar ze tegenaan lopen.

In mei vertelde Frans van der Storm van de Natuur en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard over hun werkzaamheden. Het nodigde uit om de Algerabrug over te gaan en het gebied met de mooie natuurvriendelijke aanpassingen nader te bekijken. De ledenavond in juni de binnen-ledenavond is omgezet naar een avondwandeling. In september nam René van Rossum uit Katwijk ons mee in z'n fascinatie voor de vogeltrek. Oren op scherp, turen naar de lucht en genieten. Al 50 jaar telt hij op 3 telposten in de duinen bij Katwijk. Dick Hoek vertelde ons in oktober meer over de samenwerking tussen wilde planten en insecten. Soorten komen en gaan en het is van belang om die ontwikkeling bij te houden. Grote vogels met indrukwekkende vleugels en felle ogen 'wiekten rond' in de novemberlezing over roofvogels. En daarmee werd dit jaar indrukwekkend afgesloten.

Ledenexcursies

2024 Begon met de traditionele Zeelandexcursie. Het was gelukkig mooi weer met veel deelnemers die allemaal hebben genoten en tevreden naar huis gingen. In totaal hebben we 8 ledenexcursies gehouden. De bestemmingen van de excursies waren meestal niet al te ver weg. Naar de Balijbos kwamen diverse deelnemers op de fiets en bij de excursie naar de Haagse Parken gingen we met metrolijn E. De kers op de taart was de ledenmidweek. Aanvankelijk was een weekend gepland, maar alle deel-

nemers bleken ook wel een midweek op pad te willen. De bestemming van de midweek was het Natuurvriendenhuis Allardsoog in het plaatsje Een West. Organisatorisch had dit wat meer voeten in de aarde, maar uiteindelijk werd dat met 12 deelnemers een groot succes. Tijdens de excursies werd weer van alles waargenomen en veel kennis gedeeld. De groep deelnemers was meestal een mix van meer ervaren vogelaars/natuurkenners en de 'gewone' natuurliefhebbers.

Bij de excursies worden, naast een min of meer harde kern, regelmatig "nieuwe gezichten" gesignaleerd. Het laat de brede belangstelling zien voor de excursies onder onze leden. Ook komend jaar gaan we weer leuke excursies organiseren en hopen veel nieuwe deelnemers te zien.

Regioplannen

Netwerken is heel belangrijk in de politiek en ook in het bedrijfsleven. Maar wat doen wij op dit gebied? Dat was dit jaar aanzienlijk. We hadden uitvoerig contact met de overheden in ons werkgebied. Zowel het college van B & W van Lansingerland als dat van Zuidplas kwam voltallig bij ons op bezoek. In beide gevallen was het een heel plezierige ontmoeting. We konden ons verhaal kwijt en we kregen ook heel positieve reacties. Met de raad van Lansingerland gingen we fietsen in het buitengebied van de gemeente, waardoor we wat laten konden zien van ons werk en, in een ongedwongen setting, ook wat vertellen over onze wensen. Ook met de ambtenaren van Lansingerland hebben we op verschillend gebied een heel goede verstandhouding. Zij werken vanuit een andere invalshoek aan onderwerpen waar ook wij bij betrokken zijn. We hebben bij de gemeente dikwijls aandacht gevraagd voor natuur inclusief en klimaat adaptief bouwen. Nog maar kort geleden heeft het college van Lansingerland besloten om dit als voorwaarde op te nemen in de Omgevingswet 2.0, geldend voor alle bouwwerkzaamheden die in de toekomst plaats gaan vinden. Een heel ingrijpende beslissing. Maar ook aan andere plannen die soms al lang op realisatie wachten wordt serieus gewerkt. Het Triangelpark, het gebied tussen de Bergweg-Zuid en de N209, doorsneden door de nieuwe A16 Rotterdam, heeft de volle aandacht van het gemeentebestuur. De ecologische verbindingen vanuit dit gebied, onder de Bergweg--

Ecologische verbinding onder de A16

Zuid en de A16 Rotterdam, liggen er al. Nu het park nog! Dit is één belangrijk voorbeeld, maar er zijn er meer: In Wilderszijde worden de komende jaren twee oeverwaluwwanden gebouwd. Wij hebben toegezegd dat wij voor het onderhoud zullen zorgen. In Berkel-West zijn we betrokken bij de gesprekken rondom de molenstomp aan de Lies Frankenweg, waarbij het behoud van een mooie ecologische verbinding ter discussie staat. Een ander heet hangijzer is de discussie met de provincie over de bouw van windmolens. Het nut ervan begrijpen we, maar niet dat er locaties worden gezocht in belangrijke groengebieden zoals de Rottezoom tussen het Bentwoud en de A12 en de Noordpolder van Berkel, met de Landscheiding als natuurlijke recreatieve verbinding. Daarom, wat voor dit jaar gold, geldt zeker ook voor het nieuwe jaar: attent blijven op de ontwikkelingen maar ook zorgen voor goede relaties met alle betrokkenen om ons heen.

Gestaag vorderen de voorbereidingen voor het nieuw te bouwen Vijfde Dorp – Cortelande - in het Middengebied van de Zuidplaspolder (gemeente Zuidplas). In 2024 hebben we, als participant in het Platform Mooi Zuidplas, onze zienswijze op het zogenoemde Ontwerp-bestemmingsplan 2 bij de gemeente Zuidplas ingediend. Dit bestemmingsplan betreft de inrichting van de groenblauwe gebieden rondom het nieuw te bouwen dorp. In onze zienswijze hebben we ons vooral gericht op de invulling van de zogenaamde Groene Schakel (ten zuiden van het nieuwe dorp) als ecologische verbindingzone tussen de Krimpenerwaard en de Rottemeren/Bentwoud. Gezien de tekst 'alles heeft een conserverend karakter' in het bestemmingsplan, hebben we wel enige zorg of er ooit een effectieve ecologische verbindingzone komt. We houden de vinger aan de pols en proberen voortdurend bij de plannenmakers onze ideeën te berde te brengen. Maar ja, de financiële situatie van de gemeente Zuidplas helpt daarbij niet echt.

Vogelcursus

De animo voor de cursus *Vogels ontdekken en herkennen* blijft onverminderd groot. Ook dit jaar weer 30 deelnemers. Tijdens de cursusavonden en zeker ook tijdens de excursies, wordt op een ontspannen manier veel geleerd. De cursus wordt dit jaar gecoördineerd door Annemarie en Alfred Meems die deze rol zeer voortvarend en enthousiast op zich nemen. Ook bij de gidsen een aantal nieuwe gezichten: vele handen maken licht werk.

Plantenwerkgroep

In de eerste helft van 2024 organiseerden Josien Hof, Threes Lekkerkerk en Dick Hoek van Rotta en Willemien Troelstra van FLORON een praktijkdeel bij de landelijke online basiscursus Flora van FLORON. Dit praktijkdeel bestond uit drie avonden in het Trefpunt en drie excursies. Op de praktijkavonden gaven de organisatoren nadere uitleg over determineren en inventariseren. Daarnaast oefenden de deelnemers met determineren van enkele plantenfamilies. Tijdens de excursies leerden de cursisten

families en soorten in de praktijk herkennen en oefenden ze met inventariseren op basisniveau. Er waren meer aanmeldingen voor de cursus dan beschikbare plaatsen. Hieruit, en uit de ervaringen bij de excursies, blijkt dat de belangstelling voor planten bij Rotta groeiende is. Daarom namen Josien Hofs en Eric Schoen, na overleg met het bestuur, het initiatief om een plantenwerkgroep op te richten. De doelen van de werkgroep zijn om de kennis van de flora in ons werkgebied te verdiepen, onderzoek te doen in relatie tot vragen over beheer door Rotta, gegevens aan te leveren als materiaal voor gesprekken met beheerders en het verenigingsgevoel te versterken. Op 23 september organiseerden Josien en Eric in het Trefpunt een eerste bijeenkomst om ideeën uit te wisselen. Deze werd door 11 personen bezocht. Uit de inventarisatie van ideeën kwam naar voren dat een nadere verkenning van plantenfamilies gewenst is en het herkennen daarvan in de praktijk. Daarbij het ook interessant te ontdekken welke plant waar staat en waardoor dat bepaald wordt. De startbijeenkomst werd gevolgd door bijeenkomsten in het Trefpunt op 15 oktober, 5 en 19 november en 3 december, elk bijgewoond door ongeveer 10 leden. Het accent lag op determineren. In 2025 levert de plantenwerkgroep een bijdrage aan de telling van bladrozetten van de bijenorchis in de Eendragtspolder, organiseren leden van de werkgroep een praktijkdeel bij de landelijke online basiscursus Flora van FLORON, en wordt een begin gemaakt met de inventarisatie van de flora in het werkgebied van Rotta.

Natuurwerk

In 2024 hebben de vrijwilligers van Rotta Natuurwerk 3211 uur zich ingezet voor de natuur in ons werkgebied. De meeste uren in de Rottemeren, in samenspraak met Staatsbosbeheer: in het Koornmolengat 450 uur, de Wiebertjes 773 uur, totaal 1870 uur. De rest van het werk gebeurde in Park de Polder, in de Groenzoom en bij particulieren.

In het Hoge Bergse Bos zijn er 7000 reuzenberenklauwen

snoeiwerk bij de Zevenhuizerplas

uitgestoken en 1500 bloemkoppen afgesneden voor ze in het zaad raakten. Het aantal geknotte wilgen bedraagt 215 stuks, geknot in Park de polder, Koornmolengat, de Wiebertjes en het Land van Belofte, terwijl in de Hennipgarde de drie wilgengriendjes ook zijn gesnoeid.

De visdiefvloten en een eiland zijn geschoond. Dat geldt ook voor de nestwanden voor de oeverzwaluwen, waarbij de gebruikte broedgaten opgevuld zijn met nieuw zand. De leemwal voor de zandbijen is ontdaan van begroeiing, zodat de zonnwarmte de nestgangen tot leven kan brengen. Er is veel tijd besteed aan het kort houden van bramen, die anders hele gebieden overwoekeren en de biodiversiteit bedreigen. Overigens zijn bramen op andere plekken juist weer belangrijk voor diverse soorten. Alle grote nestkasten voor uilen zijn zowel in de winter als in het broedseizoen nagelopen en zo nodig gerepareerd of vervangen. Op meerdere gunstige locaties zijn nieuwe kasten geplaatst.

Van Staatsbosbeheer hebben we weer een financiële vergoeding gekregen en ook een flinke bijdrage voor de aanschaf van brandstof en gereedschap. De gemeente Lansingerland heeft ons een accu kettingzaag geschonken voor ons werk in Park de Polder. De familie Vilerius van het Land van Belofte heeft ook een bedrag gedoneerd voor ons werk op hun land.

Jeugdactiviteiten

We begonnen 2024 met de favoriete bezigheid voor de Rangers: het uilenballen pluizen. Altijd weer verrassend wat daar allemaal inzit, waardoor weer ontdekt wordt wat uilen allemaal eten. Dit jaar hebben we de activiteiten van de Rangers zoveel mogelijk gekoppeld aan andere Rottaspecialiteiten. Zo hebben we, met hulp van Ad Somers

Rangers in de weer met wilgentenen

twee grote insectenhoeven gemaakt die, in de voor- en achtertuin van het Trefpunt, mooi tussen de bloemen staan. In de herfst hebben we een spannende avondexcursie gehad op zoek naar vleermuizen. Onder leiding van 2 Rotta-experts mochten we hun batdetectors gebruiken en leerden we de verschillende vleermuizen herkennen. Niet lang daarna trokken we de skiberg op om met een kijker mee te kijken en te mee luisteren met de tellers van de trekvogels. Een klein groepje Rangers mocht dit jaar mee met het ringen van torenvalken en steenuiltjes. Dat was een heel bijzondere ervaring.

Met de Kapoentjes, kleuters van groep 1 en 2, volgen we de seizoenen en proberen daarbij de leidraad 'expeditie 10' te volgen. Expeditie 10 is een lijst van 10 dieren en

planten die ieder kind in zijn basisschooltijd zou moeten leren kennen. In het voorjaar legden we de focus op koolmees en pimpelmees. In de zomer ontdekten ze de ontwikkeling van rups tot vlinder en zochten vooral het klein koolwitje. In de laatste bijeenkomst hebben de Kapoentjes ontdekt wat er allemaal onder onze voeten leeft en hebben ze gezocht naar kleine diertjes. Bij de kleuters verwerken we alles wat ontdekt is in knutselwerkjes met natuurlijke materialen en een spelletje. Voor de begeleiding van de jeugd hebben we genoeg mensen. Nu nog vooral 'hoe krijgen we genoeg kinderen!'

Tuinvogeladvies

Sinds 2019 kunnen Rotta-leden en bewoners in ons werkgebied advies krijgen over een natuur- en vogelvriendelijke inrichting van tuinen en erven. Ondanks beperkte capaciteit door ziekte van onze tuinvogelconsulent Henk Starink zijn in 2024 toch nog acht adviezen gegeven. Heel fijn is dat Rita Schmidt-Bol ook is begonnen als tuinvogelconsulent. Zij ging meteen aan de slag met een waardevol advies voor een nieuw in te richten, grote tuin in Berkel en Rodenrijs. De overige adviezen gingen over de plaatsing van nestkasten voor tuinvogels, bijen, ijsvogels (2x), kerkuilen en ooievaars. In de meeste gevallen kon met enkele tips worden volstaan. Een aparte bijdrage betrof het maken van een inrichtingsvoorstel voor de Gemeente Lansingerland over de aanleg van poelen en mantel-zoom bosranden in Park de Polder in Bergschenhoek. Recent werd bekend dat de gemeente dit plan heeft overgenomen, waardoor binnenkort een extra stukje natuurwaarde kan worden toegevoegd.

Trefpunt

Het afgelopen jaar werd weer eens aangetoond hoe blij iedereen is met "onze" nieuwe schuur. Het is een fantastisch mooie ruimte, voorzien van allerlei gemakken.

Het Trefpunt is ook in 2024 weer volop gebruikt en goed bezocht. Enkele voorbeelden hiervan zijn de goed bezochte ledenavonden en de succesvolle, vernieuwde cursus Vogels ontdekken & herkennen. De Rotta-Rangers en Rotta-Kapoentjes hebben hier hun thuishonk. Het Trefpuntteam beheert het gebouw en gaat over alle zaken in en rond ons Natuurcentrum, ook het gebruik aan derden. Andere natuurgerelateerde verenigingen en organisaties weten ons te vinden.

Door het faillissement van de leverancier van onze CV thermostaat heeft onze Kees van Krimpen zelf een thermostaat ontwikkeld met een jaarkalender, verpakt in een luxe vogelhuisje. Met deze thermostaat is het weer mogelijk om op afstand de verwarming in te stellen en regelen. De zonnepanelen hebben overuren gedraaid.

Het team ondersteunt via Rotta-Varia onder andere exposities, tentoonstellingen en de plantenruildag. Rotta-Actief, die iedere donderdag ter plaatse is, ondersteunde de verdere aanpassingen van de ruimtes en bouwden onder andere vele soorten nestkasten. Door onze "tuindames" werd er gewerkt aan de kleurrijke tuin rondom het Trefpunt. Een juweeltje voor alles wat leeft, vliegt,

zoemt en steekt.

Iedere zaterdag was het Trefpunt geopend voor publiek, waarbij de Rotta-vrijwilligers graag uitleg gaven over al onze activiteiten. Vanaf 2025 is de zaterdag openstelling maar 1 maal per maand, maar dan wel met een thema en activiteit. Ook konden er weer artikelen en honing gekocht worden.

Onze vrijwilligersgroep 'Witte Tornado's' zorgt er iedere keer weer voor dat het gebouw er spic en span uitziet. Inmiddels heeft onze trefpuntbeheerder Ad Somers een deel van zijn werkzaamheden, de agenda en werkzaamheden rondom het Trefpunt overgedragen aan Marian Krispijn.

Onderzoek

Citizen Science is onderzoek waaraan mensen zoals jij en ik kunnen meedoen, veel leden van Rotta doen dit al! Bijvoorbeeld door een merel te noteren op de voederplaats in de tuin of een bloeiende plant te herkennen met de ObsIdentify-app van Waarneming.nl. Als je meer over planten wilt leren, is de werkgroep Planten misschien iets voor jou. Onlangs gaf ik hier een lezing over bloembio-logie aan een enthousiaste groep leden die onderzoek doet naar de verspreiding van planten in onze omgeving.

Heb je de afgelopen jaren aan de cursus vogelherkenning deelgenomen en kom je vaak in het veld, dan is het misschien leuk om je eigen omgeving in het voorjaar te inventariseren op broedvogels. Dit helpt om trends in vogelpopulaties binnen Rotta vast te leggen. Veel leden doen al mee aan het Broedvogel Monitoring Project (BMP) van Sovon. De verzamelde gegevens zijn niet alleen nuttig voor onderzoek, maar ook voor natuurbeheer door Staatsbosbeheer. Daarnaast verwerkt Dick Hoek deze data in zijn jaarlijkse vogeloverzicht in Aves Visum.

In de Eendragtspolder bestuderen studenten van de TU Delft hoe wetlands en klimaatverandering steekmuggen die 'gewone' vogels als gastheer hebben, beïnvloeden en welke rol die spelen bij de verspreiding van ziekten. In 2025 wordt een deel van de Eendragtspolder tijdelijk onder water gezet om te zien hoe dit de vogelpopulatie verandert. Wij, als Rotta-leden, werken hieraan mee. Omdat wij de vogels in dit gebied goed kennen, kunnen wij waardevolle gegevens verzamelen. In 2024 hebben we een nulmeting gedaan: op vaste momenten telden we 10 minuten lang welke vogels er waren. Deze gegevens worden vergeleken met de waarnemingen in 2025, als een deel van het gebied onder water staat. We zijn erg benieuwd naar de uitkomsten van dit onderzoek en hopen op waardevolle inzichten over vogels en klimaatverandering!

Waterkwaliteit

Door omstandigheden is het de Werkgroep waterkwaliteit niet gelukt om activiteiten te ontplooiën. Mogelijk lukt het om in 2026 de werkzaamheden weer op te pakken. <<

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Toelichting Financieel Jaarverslag 2024

Cor van der Lustgraaf

Het volledige Financiële Jaarverslag 2024, de Balans en de Begroting 2025 kun je vinden op onze website www.rotta-natuur.nl/over-ons/documenten/. Je kunt deze documenten ook opvragen bij het secretariaat secretaris@rotta-natuur.nl. Hieronder een korte toelichting.

De jaarcijfers in het financiële overzicht betreffen alle verenigingsactiviteiten, inclusief de exploitatie van Natuurcentrum Trefpunt Rotta. Naast de jaarcijfers is ook de Financiële Balans in het Verslag opgenomen, waarin tevens de financiële reservering voor investeringen in biodiversiteit in ons werkgebied is vermeld.

De inkomsten uit contributies en donaties zijn gestegen o.a. door de groei het aantal betalende leden van 964 naar 998 en enkele grote donaties.

Vanaf 2022 moeten we voor het gebruik van het Trefpunt huur aan het Recreatieschap Rottemeren betalen, dat bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Daar staat tegenover dat de onderhoudskosten voor rekening van de verhuur-

der komen. Door de temperatuur in het Trefpunt goed te monitoren en daarop te anticiperen, zijn de energiekosten nog verder verminderd.

Van de bijdrage uit de RABO Clubsupport hebben we een elektrische bosmaaier aangeschaft ten behoeve van de werkzaamheden van de Werkgroep Rotta Natuurwerk. Voor de uitgevoerde werkzaamheden in Lansingerland (onder andere in Park de Polder) ontvingen we van het college van B&W een bedrag om een elektrische kettingzaag aan te schaffen. De aanschaf van veiligheidskleding en aanvullende opleidingen in het kader van ons Veiligheidsplein zijn door ziekte van de coördinator verschoven naar 2025. <<

INTEGRALE ONKRUIDBESTRIJDING VOLGENS 'DE PUNT METHODE'

DE JUISTE MACHINE OP DE JUISTE PLEK EN COMBINEER!

GEEN GIF MEER NODIG!

RED-GREEN®

- CO² neutraal
- Geen fossiele brandstof meer zoals LPG
- Gebruikt biomassa om mee te 'branden'
- Voor grootschalig werk

KANT BRAND STEKER®

- 5x per jaar strak gestoken grasrand
- Geen afvalkosten
- Lagere veegkosten
- Reinigende werking

BLUE-GREEN®

- CO² neutraal
- Elektrisch rijden
- Geen fossiele brandstof meer zoals diesel, maar biomassa
- Heet water 98°C
- Geen overlast, herrie en/of stof
- Eenvoudige techniek
- Voor kleinschalig werk

MACHINAAL VEGEN

- Dulevo 5000 D
- Euro 5 met Adblue
- Super fijnstoffilters
- Heel zuinig met waterverbruik
- Razend snel

- 'DE PUNT METHODE' IS GOEDKOPER DAN SPIJTEN ALS JE ALLES EERLIJK MEETELT!
- GOED TOEPASBAAR MET INZET SW-MEDEWERKERS EN MENSEN MET EEN AFSTAND TOT DE ARBEIDSMARKT (SROI).
- GEEN RESISTENTE SOORTEN EN NIET WEERSGEVOELIG.

Chroomstraat 1d • 3067 GN Rotterdam • Telefoon: (010) 420 60 26 • E-mail: info@groen-puntbv.nl • www.groen-puntbv.nl

MB 149 aalscholver © Chris van Rijswijk

MB 150 zwarte ibis © Chris van Rijswijk

Mystery Bird

Chris van Rijswijk

Weer twee vogels die veel gemeen hebben in ons werkgebied, lusten ze geen spruitjes en krijgen ze vogelaars in beweging.

MB149

Een witte aalscholver verbleef afgelopen zomer in het Koornmolengat. Sneeuwwitje. Menig Vogelaar eerde 'snowy' met een bezoek. Het betrof een jonge vogel die daar uit het ei is gekropen. Zo goed als zeker betreft dit de kleurmutatie ino. Een soort albino, maar dan net iets anders. Wellicht ben jij ook even wezen koekeloeren?

MB150

Eerst acht, toen één en later twee zwarte ibissen verbleven afgelopen najaar in ons werkgebied. Ook deze ibissen brachten menig vogelaar in beweging. Ik erheen om ook een foto te trekken. De dag erop wederom. En jij, ben jij ook even wezen kijken?

Bijgaand 2 nieuwe foto's. Je kunt je oplossing naar mij mailen (cdvrijswijk@gmail.com) of zelf de antwoorden onthouden. De oplossing staat in het volgende nummer. Kijk ook eens op mijn website: www.birdshooting.nl

MB 151 © Chris van Rijswijk

MB 152 © Chris van Rijswijk